

Kartleggingsmaterieell

Kartlegging av skolefaglige ferdigheter hos
nyankomne minoritetsspråklige ungdommer

Innhold

Forord.....	4
Innledning.....	5
DEL I	
Kartlegging av skolebakgrunn og ferdigheter – personlige opplysninger.....	7
DEL II	
Kartlegging av ferdigheter i engelsk, naturfag, samfunnsfag, matematikk og IKT.....	15
Engelsk	16
Elevens profil	22
Naturfag	23
Mat og ernæring.....	24
Kropp og helse	25
Planter/fotosyntesen	26
Solsystemet/planeter	28
Energj	29
Riktige svar på spørsmål om mat og ernæring.....	30
Riktige svar på spørsmål om kropp og helse.....	31
Riktige svar på spørsmål om planter og fotosyntesen.....	32
Riktige svar på spørsmål om solsystemet og planeter.....	32
Riktige svar på spørsmål om energi	33
Elevens profil.....	34
Samfunnsfag	35
A. Geografikunnskaper	35
B. Samfunnsfagskunnskaper:.....	35
C. Historiekunnskaper:.....	35
Kartleggingsresultater	36
Elevens profil.....	38
Matematikk	39
Kartleggingsprøve i matematikk	40
Fasit	49
Elevens profil.....	52
Kartleggingsprøve i matematikk, del 1.....	52
Elevens profil.....	53
Kartleggingsprøve i matematikk, del 2.....	53
IKT/digital kompetanse	54
Oppgaver.....	55

DEL I

DEL II

DEL III

DEL III

Kartlegging av leseferdighet	57
Kartleggingsprøver norsk.....	60
Elevens profil.....	70
Kartleggingsprøver somali	71
Fasit somali	81
Kartleggingsprøver engelsk.....	83
Fasit engelsk	93
Kartleggingsprøver karen.....	95
Fasit karen	106

Forord

Kartleggingsmaterieell for beskrivelse av skolebakgrunn og skolefaglige ferdigheter

I Strategiplanen Likeverdig opplæring i praksis! (KD 2007), tiltak 20, Ungdom med svak grunnopplæring fra hjemlandet og kort botid i Norge, har et delprosjekt bestått i å utvikle et verktøy som beskriver skolebakgrunn og ferdigheter hos minoritetsspråklige ungdommer. Hensikten med kartleggingsverktøyet er at det kan bidra til å gi den enkelte elev en bedre tilpasset opplæring og muligheter til videre skolegang og gjennomføring av denne.

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) har vært ansvarlig for arbeidet. Det har vært nedsatt en arbeidsgruppe som har ferdigstilt et foreløpig utkast til utprøving (2005 – 2006). Dette utkastet har vært pilotert ved de skolene som deltar i pilotprosjektene under modellutviklingen av skoletilbud for 16 – 20 åringer. Deltakere i den første arbeidsgruppen var lærere fra Tøyen skole i Oslo, Ski kommune, Sola videregående skole og rådgivere i UDI og NAFO. En ny arbeidsgruppe har arbeidet med tilbakemeldingene fra skolene (2007- 2008), og utarbeidet et nytt utkast av kartleggingsverktøyet høsten 2008. Her deltok lærere fra Fredrikstad internasjonale skole og Nygård skole, i tillegg til medarbeidere fra NAFO. NAFO har ferdigstilt endelig utkast januar 2009. I arbeidet med ferdigstilling av kartleggingsverktøyet er Fremmedspråksenteret, Naturfagsenteret og Matematikksenteret konsultert.

Kartleggingsverktøyet er delt inn i tre hoveddeler:

- 1) Kartlegging av selve skolebakgrunnen, hva var undervisningsspråket, hvor langt er et skoleår, hvor mange år tar det å fullføre grunnskolen, pedagogiske tradisjoner, fag og fagsammensetning. Videre kartlegges elevens øvrige ferdigheter og erfaringer, herunder språkkompetanse, arbeidserfaringer, samt kunnskaper og ferdigheter tillegnet utenfor opplæringsinstitusjoner.
- 2) Kartlegging av ferdigheter i fagene engelsk, naturfag, samfunnsfag og matematikk, samt ferdigheter i å bruke pc.
- 3) Kartlegging av lese- og skriveferdigheter på morsmålet, eller på et andrespråk.

Februar 2009

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO)

Innledning

Kartleggingen skal kartlegge skolebakgrunn og skolefaglige ferdigheter, ikke norskferdigheter. Det er derfor nødvendig at kartleggingen foregår på et språk eleven behersker godt, fortrinnsvis morsmålet. Man bør i størst mulig grad benytte seg av tospråklige lærere. Dersom dette ikke finnes må man benytte tolk.

Det er av stor betydning at det skapes en trygg atmosfære og at kartleggingen skal ha en samtaleform. Før kartleggingen starter, bør den som kartlegger ha innhentet informasjon om land, by og område eleven kommer fra. Denne informasjonen kan man få på www.landinfo.no Informasjon om ulike skolesystem kan hentes fra NOKUTs hjemmeside "Landdatabase", en oversikt over grunnutdanning og høyere utdanning i en rekke land. NOKUTs adresse er <http://www.nokut.no>

Det foreslås at kartleggeren starter med for eksempel å hilse på vedkommendes morsmål og eventuelt si noe som vitner om at hun vet noe om hjemstedet. Videre kan samtalen fortsette med et åpent utsagn for å vise interesse for elevens erfaringer og for å skape trygghet og tillit. For eksempel: "Jeg har lest at..... Stemmer det? Fortell litt om hjemstedet ditt."

Utdanningsdirektoratet har et ordbokprosjekt kalt LEXIN som gir informasjon om ulike språk Dette finnes på skolenettet <http://www.lexin.no>. Mer informasjon om ulike lands språk og levesett kan hentes på www.sprakrad.no .

Kartleggingen er tredelt:

Første del skal gi informasjon om personlige opplysninger, språkferdigheter, tidligere skolegang og ferdigheter, samt arbeidserfaring og ønsker om videre skolegang. Vær oppmerksom på at asylsøkere har fått mange direkte spørsmål om hjemstedet sitt i asylintervjuet, knyttet til asylgrunnet deres. Enslige mindreårige har dessuten blitt kartlagt i mottak. Derfor er det viktig at spørsmålene ikke virker som en kontroll eller "graving" i elevens bakgrunn, men at de skal kartlegge elevens refleksjoner og allmenne kunnskaper om hjemlandet/-stedet sitt og de forholdene som råder der.

Den andre delen skal gi informasjon om kunnskap innen fagene engelsk, naturfag, samfunnsfag og matematikk, samt ferdigheter i å benytte pc som et hjelpemiddel og arbeidsredskap. Disse fagene er plukket ut fordi de utgjør basisfagene i grunnopplæringen. Kartleggingen skal ikke beskrive hvilket kompetansenivå i Kunnskapsløftet eleven befinner seg på, men bidra til å gi læreren en førstehåndsinformasjon om elevens kunnskaper. Kartleggingen er samtalebasert.

Den tredje delen består av en kort kartlegging som skal vise om eleven kan lese og skrive på morsmålet eller et andrespråk. Det vises til prøver for avkodingsferdigheter og forståelse av enklere tekst på 12 forskjellige morsmål i tillegg til at det er utviklet en prøve for ordavkodning og forståelse på setnings- og tekstnivå på somali, engelsk, karen og norsk. Den norske versjonen er for å gi læreren en oversikt over hva prøven

DEL I

DEL II

DEL III

består i. Prøven på setningsnivå er uavhengig av bakgrunnskunnskap, mens de to tekstene består av en liten skjønnlitterær- og en dokumentoppgave. Den første følges av en avkrysningsoppgave, mens den siste krever skriftlige svar. Prøvene kan tas i gruppe eller individuelt med støtte fra læreren. De kan også brukes for å vurdere utvalgte muntlige språkferdigheter, noe det er gitt rom for å vurdere i elevenes profilskjema.

Kartlegging av skolebakgrunn og ferdigheter – personlige opplysninger

1. PERSONLIGE OPPLYSNINGER

Under dette punktet føres elevens navn, kjønn, morsmål, opprinnelsesland og nåværende adresse.

2. SPRÅKFERDIGHETER

I kartlegging av språkferdigheter, er det både skriftlige og muntlige, funksjonelle og skolefaglige språkferdigheter som er interessante. Spesielt tanke- og læringsspråk er viktig.

3. TIDLIGERE SKOLEGANG

Vær konkret med hensyn til kartlegging av fag, undervisningstimer/-måneder/-år og fravær for å få fram reell skolebakgrunn. De som har fullført grunnskolen i hjemlandet, og som er 16-24 år, har rett til videregående opplæring.

Annen skolegang: Dette kan være for eksempel koranskole, privatskoler med avgrenset fagkrets, yrkesfaglig utdanning, høgskole-/universitetsnivå osv. Hovedsaken er å få tak i hva slags organisert, strukturert opplæring eleven har deltatt i.

4. FERDIGHETER I MATEMATIKK – hva kan du?

Her er det elevens egenrapportering som skal refereres mens faktiske ferdigheter undersøkes i egen fagprøve. Undersøk om eleven har bevissthet og kunnskaper om de ulike fagemnene. Vær mer fokusert på elevens begrepsinnhold enn på hvilke ord han/hun bruker.

5. UFORMELL KOMPETANSE

Her ønsker vi å få fram realkompetanse som kan være verdifull i forhold til fagkunnskap, modenhet og evne til planlegging. De elevene som har lite formell skolegang, vil her få mulighet til å synliggjøre kompetanse og kunnskap.

Ett eksempel kan være en elev som har hatt ansvar for økonomi og gjennom det forholdt seg til tall og regnskap, selv om vedkommende ikke har hatt mye matematikk på skolen.

Benytt kommentarfeltet til utfyllende vurdering.

La eleven få mulighet til å legge fram kompetanse som han/hun har fått på mer uformell måte. Dersom eleven ikke kommer på noe selv, kan det stilles spørsmål, for eksempel:

- Hva slags oppgaver hadde du i familien? Hadde du oppgaver i nærmiljøet på hjemstedet ditt? Hva gjorde du? Hvordan visste du hva du skulle gjøre? Hvem hadde lært deg det? Har du lært det bort til noen andre?
- Var det noen steder du likte å være? Hvordan var det der? Hva gjorde du der? Oppfølgende spørsmål ut fra hva eleven forteller: Hvordan lærte du...? Hvordan visste du...? Hvordan klarte du...?
- Har du hobbyer (for eksempel fotball)?

6. TIDLIGERE ARBEIDSERFARING

All tidligere arbeiderfaring nevnes, også arbeid i hjemmet, familiebedrifter og ansvarsoppgaver dokumenteres.

Skriv i kommentarfeltet hvilken kompetanse dette har gitt eleven.

7. FERDIGHETER I IKT

Dette punktet skal avdekke om eleven har IKT-ferdigheter eller ikke. Dersom eleven har noen kunnskaper, vil en egen kartlegging av IKT-ferdigheter bli gjennomført ved hjelp av en pc.

Mange kan si de bruker data, men for eksempel kun bruke det til å se på film, eller laste ned musikk. Spørsmålet om hva man bruker pc til vil derfor være av betydning.

8. MOTIVASJON FOR SKOLEGANG

Dette punktet er tenkt å vise både motivasjon og gi svar på om eleven er realistisk i forhold til utdanning og arbeid. Det er viktig å minne om at kartleggeren ikke diskuterer og kommer med egne meninger og råd rundt mulige framtidsønsker. Det vil være rådgiver- og veilederoppgaver på et senere tidspunkt.

9. ARBEIDSVANER OG STUDIETEKNIKK

Dette punktet er av stor relevans i forhold til tilrettelegging av opplæringen. Her vil det også være mulig å finne ut hvilken læringsprofil eleven har, og hvilke læringsstrategier han/hun har til egen læring.

Når det gjelder utholdenhet, vil kartleggeren til en viss grad kunne si noe om dette ved å observere gjennomføringen av kartleggingsoppgavene.

Kartlegging av skolebakgrunn og skolefaglige ferdigheter

1. Personlige opplysninger

Etternavn		Fornavn	Mellomnavn
Kjønn		Morsmål	Opprinnelsesland
Kvinne ☐	Mann ☐		
Adresse		Postnummer og sted	Tlf.

2. Språkferdigheter

Språk	Flytende		Kan litt		I hvilke situasjoner bruker du språket?
	Skriftlig	Muntlig	Skriftlig	Muntlig	
Morsmål:					
Hvilke(t) språk vil du ha som tolkespråk?	1			2	

3. Tidligere skolegang

Grunnskole – antall år		Omfang (antall mnd pr år, antall timer/ dager pr uke):	
Hvilket land		Undervisningsspråk	
Fag	Omfang (antall år faget ble undervist, antall timer pr uke)	Sentralt innhold i faget	Vanlige aktiviteter i timene
Deltakelse / fravær			
Gjennomføring / Eksamen		Dokumentasjon	
Kommentarer (bl.a. hva likte du/likte ikke, hva var lett/vanskelig?)			

Videregående skole – antall år		Omfang (antall mnd pr år, antall timer/ dager pr uke):	
Hvilket land		Undervisningsspråk	
Fag	Omfang (antall år faget ble undervist, antall timer pr uke)	Sentralt innhold i faget	Vanlige aktiviteter i timene
Deltakelse / fravær			
Gjennomføring / Eksamen		Dokumentasjon	
Kommentarer (bl.a. hva likte du/likte ikke, hva var lett/vanskelig?)			

Annen skolegang eller opplæring – antall år	Omfang (antall mnd pr år, antall timer/ dager pr uke):
Hvilket land	Undervisningsspråk
Grad /nivå / linje / fag / emne /	Omfang (antall år faget ble undervist, antall timer pr uke)
Deltakelse / fravær	
Dokumentasjon	
Kommentarer (bl.a. hva likte du/likte ikke, hva var lett/vanskelig?)	

4. Ferdigheter i matematikk – hva kan du?

Tallsystem, hvilket?	
De fire regningsarter	
Algebra	
Prosentregning	
Geometri	
Statistikk	
Kan du bruke kalkulator?	
Når bruker du kalkulator?	

5. Uformell kompetanse

Ferdigheter du har tilegnet deg utenfor skolen	Hvordan har du lært deg dette?	Hvor benytter du deg av ferdighetene?	Hvilket nivå behersker du dette på?
Kommentarer			

6. Tidligere arbeidserfaring

Navn på bedrift / arbeidsplass?	Hvor ligger lå bedriften/ arbeids-plassen?	Arbeidet i perioden (fra – til)	Arbeidsoppgaver
Kommentarer			

7. Ferdigheter i IKT

Har du erfaring med å bruke data?			
Når bruker du data, og hva bruker du det til?			
Har du tilgang til pc?			
Hvilke programmer kjenner du til	Har du brukt dette programmet	I hvilke sammenhenger	Hvor/hvordan har du lært dette?

8. Motivasjon for skolegang

Hva tror du at du gjør om 10 år?	
Hvordan ønsker du at livet ditt skal være om 10 år?	

9. Arbeidsvaner og studieteknikk

Har du hatt lekser før? Hvor lang tid brukte du på lekser?
Hva gjør du når du skal lære noe nytt? Hvordan lærer du det? (f.eks. språk, matematikk, data, praktiske ferdigheter)

.....
dato sted sign

Kartlegging av ferdigheter i engelsk, naturfag, samfunnsfag, matematikk og IKT

Kartleggingen skal bidra til å gi et bilde av elevens kunnskaper innen fagene engelsk, naturfag, samfunnsfag og matematikk, samt ferdigheter i å bruke pc. Disse fagene er plukket ut fordi de er basisfagene i grunnopplæringen. Kartleggingen skal ikke beskrive hvilket kompetansenivå i Kunnskapsløftet eleven befinner seg på, men bidra til å gi læreren en førstehåndsinformasjon som utgangspunkt for å tilpasse opplæringen for den enkelte.

Oppgavene og spørsmålene som følger må sees som et utgangspunkt for samtale. Spørsmålene vil være en hjelp i forhold til å se om eleven har fagbegreper på morsmålet og kunnskap om faginnhold. Det er opp til kartlegger å formulere spørsmålene slik at eleven får vist sin kompetanse innen fagene.

Eleven må gjøres kjent med at kartleggingen skal være en hjelp for å gi eleven et riktig og tilpasset opplæringstilbud. Hvis eleven viser at han/hun ikke har kunnskap i faget, bør kartleggeren avslutte. Det er viktig å fokusere på elevens faktiske kunnskaper, og i størst mulig grad unngå å gi elevene en følelse av utilstrekkelighet.

Det må vises varsomhet i forhold til vanskelige tema som krig, flukt og familie.

Noen av arkene kan benyttes som elevark og hjelpemidler i kartleggingen. Dette gjelder bildematerialet under engelskdelen og naturfagdelen, og regneoppgavene under matematikkdelen. Dette kan benyttes som kopieringsoriginaler. Etter hver fagdel ligger en fasit til læreren. Etter hver del ligger også et elevprofilsskjema, som læreren fyller ut etter kartleggingen. Et utfylt profilsskjema vil gi et bilde av elevens faglige ferdigheter på kartleggingstidspunktet, og hvilket nivå den videre undervisningen bør tilrettelegges på. Profilsskjemaene kan benyttes etter en periode med undervisning, og bidra til å gi både eleven og læreren et bilde av læringskurve og utvikling.

Engelsk

Før kartleggingen starter, bør kartleggeren kopiere/skrive ut, bildene i denne delen. Det er en fordel om bildene kopieres/skrives ut i farger, da det blant annet vil gi mulighet til å samtale om farger, årstider, osv.

Start med en enkel samtale omkring navn, alder og hjemsted. Se dere rundt i rommet dere sitter i. Få eleven til å benevne ulike gjenstander. Gå bort til vinduet og samtale om det dere ser. Dersom eleven ikke forstår, har det liten hensikt å fortsette kartleggingen i dette faget. Mestrer eleven samtalen, kan man gå videre. Kartleggeren viser eleven fotografiene. Eleven velger ut ett av fotografiene som skal være utgangspunkt for muntlig samtale. Avslutningsvis formulerer eleven noen setninger muntlig og skriftlig som beskriver aktivitet fra bildet.

Hvis det er ønskelig med videre kartlegging, la eleven gjennomføre kartleggingsprøven for 7. klasse utarbeidet på oppdrag fra Nasjonalt senter for fremmedspråk i opplæringen. http://www.fremmedspraksenteret.no/clil_prover

Etter bildematerialet følger et profilskjema, som fylles ut av kartleggeren. Skjemaet kan benyttes ved flere anledninger og gi eleven og læreren innsikt i læringskurve og behov for videre opplæring.

Foto: Sigrun Aasmott

Foto: Nana Braaten Østad

Foto: Sigrun Asmótt

Elevens profil

Navn:				
Eleven kan:	Med mye hjelp	Med litt hjelp	Uten hjelp	Kommentar
be om flere opplysninger når det er nødvendig				
fortelle selvstendig om seg selv, om ting rundt seg, eller om et fotografi				
bidra til å holde samtaler i gang				
har en uttale som er lett å forstå				
bruke et variert ordforråd				
skrive en fortellende tekst for eksempel om det de ser på et fotografi				
skrive med få grammatiske feil				
skrive med få ortografiske feil				

Dato for kartlegging:

Naturfag

Før kartleggingen starter, bør kartleggeren kopiere/skrive ut, bildene i denne delen. Det er en fordel om bildene kopieres/skrives ut i farger, for å gi et riktig inntrykk av hva fotografiene forestiller. Alternativt kan kartleggeren med fordel benytte autentiske matvarer under delen *Mat og ernæring*, en torso, dersom skolen har dette under delen *Kropp og helse* og en autentisk blomst under delen *Planter og fotosyntesen*.

Kartlegging av kunnskaper i naturfag berører fem ulike temaer: *mat og ernæring, kropp og helse, planter, solsystemet og planeter og energi*.

Begynn med det enkle og nære. Mange av faguttrykkene kan være vanskelige eller ikke finnes på en del språk. Her er det viktig å kunne formulere spørsmålene slik at eleven forstår. For eksempel kan det godt tenkes at eleven kjenner fotosyntesen som prosess, men ikke kjenner selve uttrykket. Etter elevarkene følger en fasit med forslag til riktige svar på oppgavene.

Mat og ernæring

Bildet av matvarene kan brukes som utgangspunkt for hvilke næringsstoffer kroppen trenger.

Hvorfor er noe sunt og andre matvarer usunne?

Matvarene på bildet dekker alle de viktige næringsstoffene. Hvilke tre viktige næringsstoffer trenger kroppen vår?

Hvilke matvarer inneholder hvilke næringsstoffer?

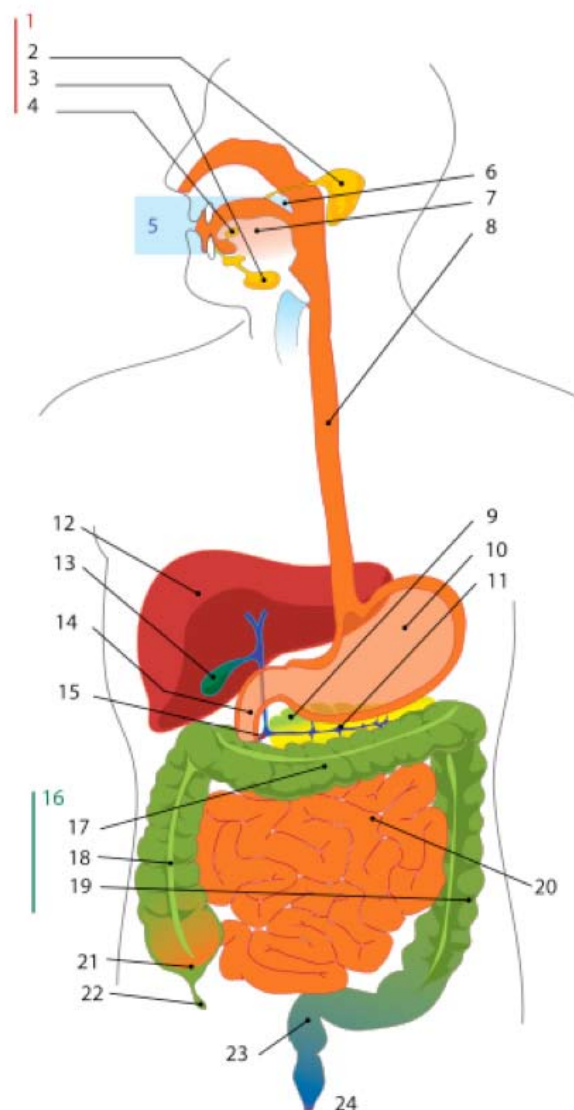
Kropp og helse

Illustrasjonen nedenfor kan benyttes for å ha en samtale om kroppsdeler og hvilke funksjoner de ulike organene har. Dersom skolen har en torso kan denne benyttes.

Be eleven sette navn på de ulike organene.

Hvilke funksjoner har de ulike organene?

Hva kan vi gjøre for å holde kroppen frisk?

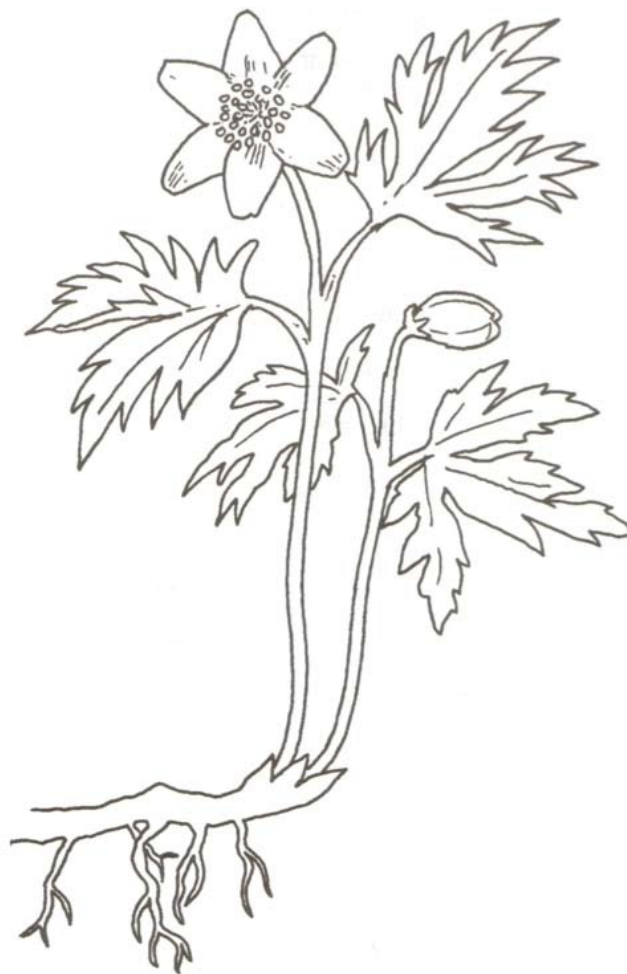
Planter/fotosyntesen

Illustrasjonen av hvitveisen benyttes som utgangspunkt for samtale om ulike plantedeler.

Be eleven sette navn på de ulike plantedelene.

Hva trenger planter for å vokse?

Hvordan forandrer planter seg gjennom et år?

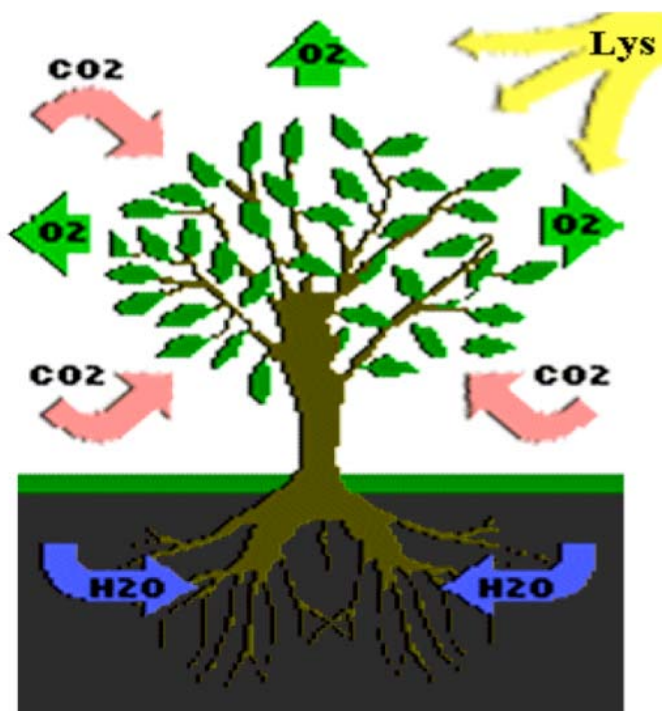

Illustrasjonen nedenfor benyttes som utgangspunkt for samtale om fotosyntesen.

Spør om eleven kjenner symbolene H_2O , O_2 og CO_2 .

Hvilken prosess viser bildet nedenfor?

Be eleven forklar hva som skjer i prosessen.

Reaksjonsligningen på fotosyntesen er: $6CO_2 + 12H_2O \rightarrow C_2H_{12}O_6 + 6O_2 + 6H_2O$

Solsystemet/planeter

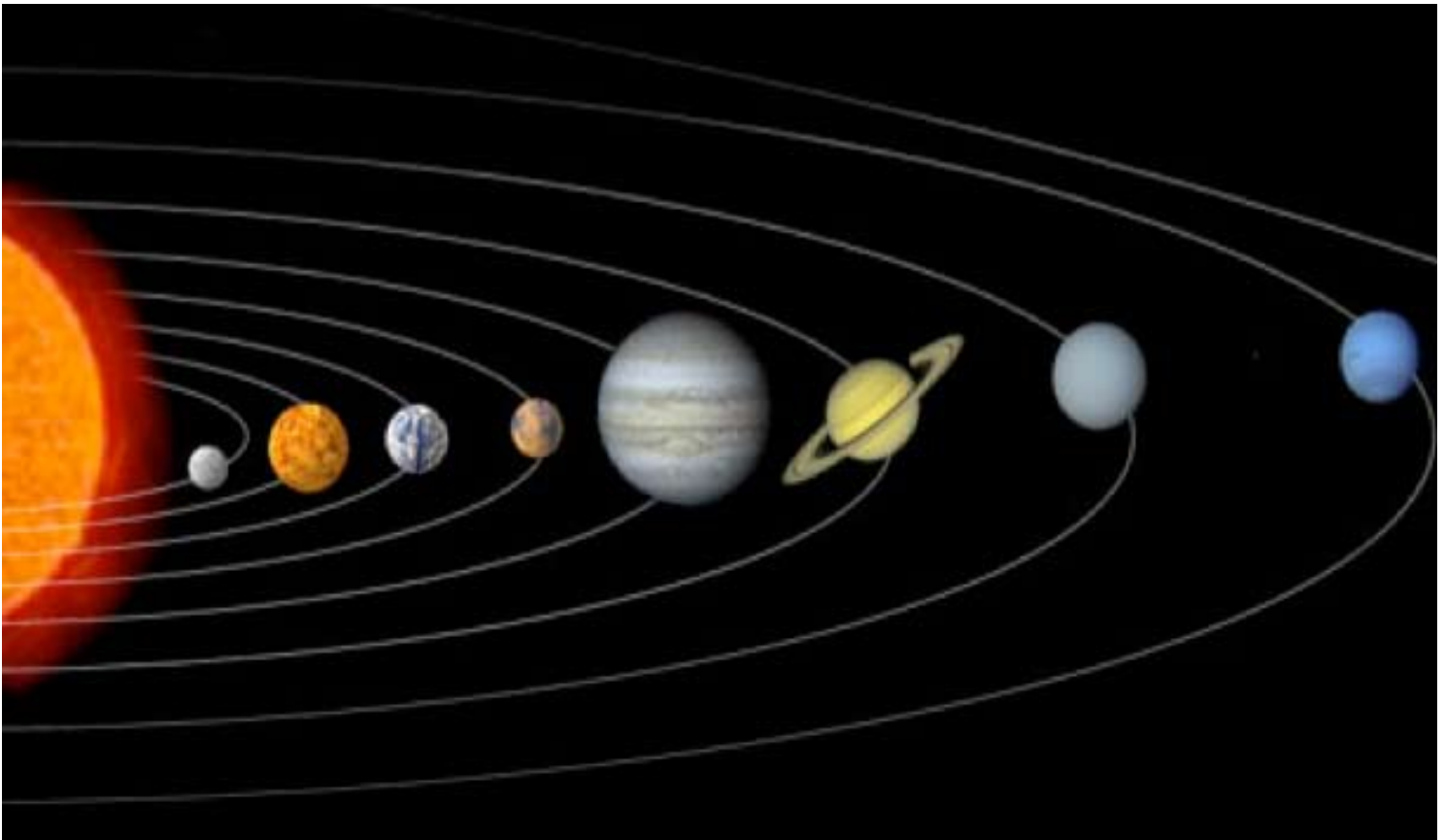
Samtal med eleven om hva bildet nedenfor viser.

Kan eleven navn på noen av planetene i vårt solsystem?

Kan eleven si noe om jordas bane rundt sola og hvor lang tid en runde tar?

Kan eleven si noe om månens bane rundt jorda?

Kan eleven si noe om natt og dag i forhold til jordas omdreininger?

Energi

Samtal med eleven om han/hun kjenner til begrepet energi, og vet hvor all energi kommer fra.

Spør om eleven vet om ulike energikilder.

Hvilken energikilde bruker båten på bildet nedenfor?

Riktige svar på spørsmål om mat og ernæring

De tre viktigste næringsstoffene kroppen vår trenger er: proteiner, fett, karbohydrater

Matvarene på bildet nedenfor dekker opp alle de viktigste næringsstoffene.

Proteiner finnes i egg og kjøtt.

Fett finnes i ost og kjøtt.

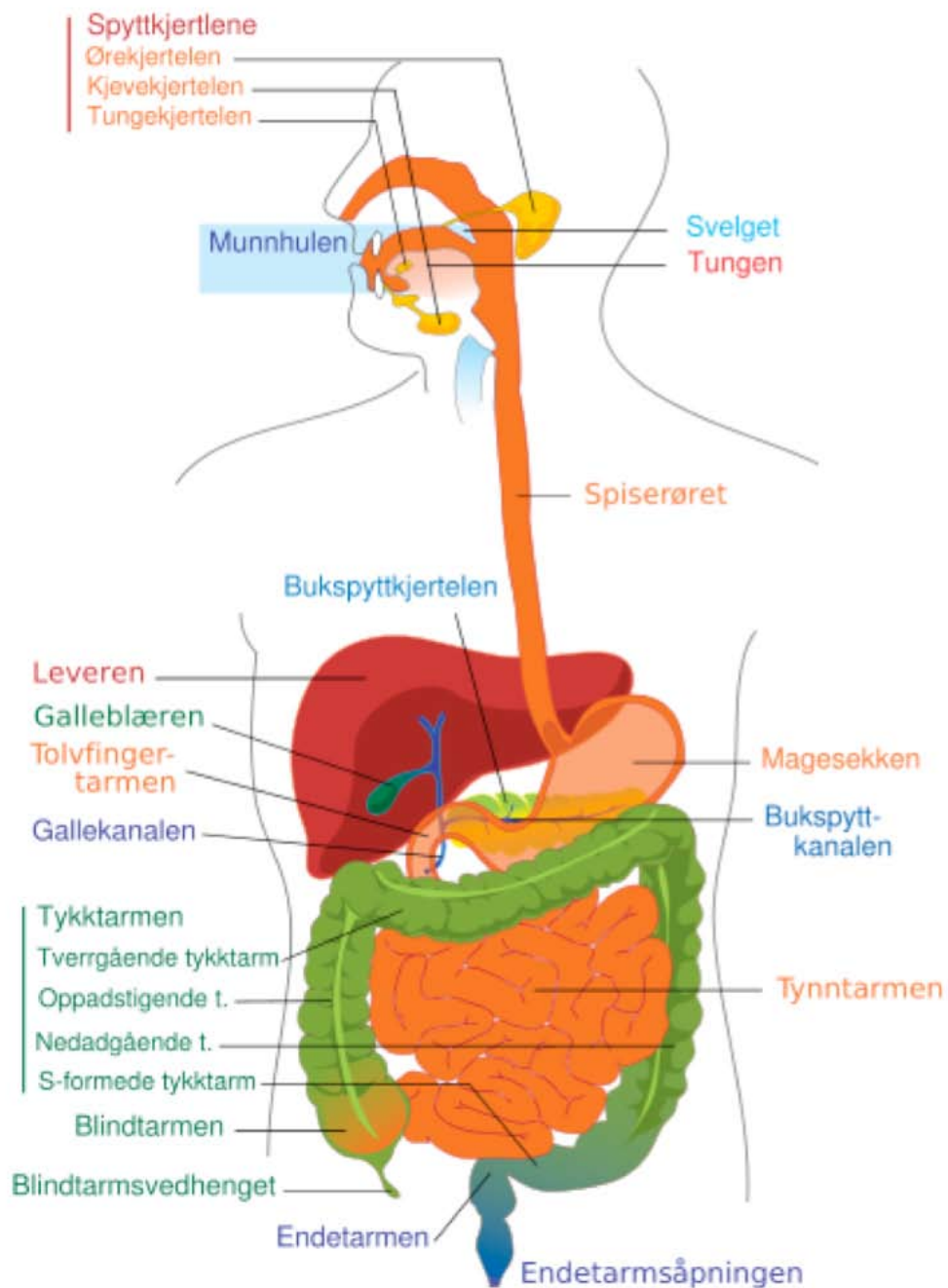
Karbohydrater finnes i brød, poteter og ulike frukt og grønnsaker.

Riktige svar på spørsmål om kropp og helse

Navn på de ulike kroppsdelene og de indre organene er skrevet på illustrasjonen nedenfor.

Spise sunn mat, passe på å få nok søvn, frisk luft og mosjon er viktig for å holde kroppen frisk.

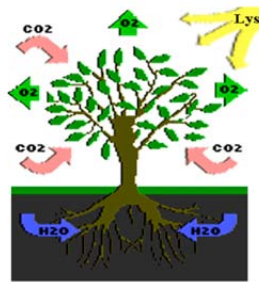

Riktige svar på spørsmål om planter og fotosyntesen

Illustrasjonen nedenfor viser prosessen fotosyntese.

Under fotosyntesen bruker planter energien i lys til å omdanne vann(H_2O) og karbondioksyd (CO_2) og mineraler til det energirike molekylet sukker og oksygen.

Riktige svar på spørsmål om solsystemet og planeter

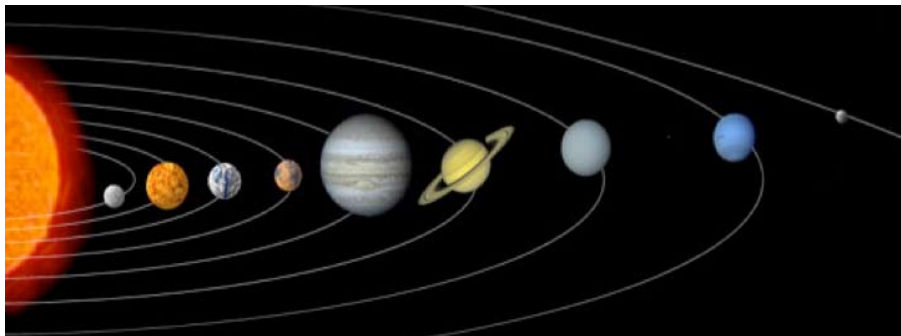
Bildet nedenfor viser det ytre solsystemet, med sola lengst til venstre i bildet.

Navn på åtte av planetene i vårt solsystem er: *Merkur, Venus, Jorden, Mars, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun*. (Pluto var tidligere regnet som den 9. planet, men er siden 2006 klassifisert som en dvergplanet).

Jorda roterer rundt sin egen akse. Rotasjonstiden er 23,9 timer = 1 døgn. Når den ene halvkulen er vendt vekk fra sola er det natt og det er dag på den halvkula som er vendt mot sola.

Jorda går i bane rundt sola. Den bruker ett år (365 døgn) på en runde. (Hvert fjerde år er det skuddår med 366 døgn – februar måned får da 29 dager).

Månen er jordas eneste naturlige satellitt og bruker en måned på å gå i bane rundt jorda.

Riktige svar på spørsmål om energi

Ulike energikilder er: *sol, vind, mat, olje, batteri, vannkraft, bensin, elektrisitet, magnetisme*

Seilbåten på bildet bruker *vind* som energikilde.

Elevens profil

Navn:				
Eleven kan:	Med mye hjelp	Med litt hjelp	Uten hjelp	Hvor har du lært dette?
Mat og ernæring				
Kropp og helse				
Planter/fotosyntesen				
Solsystemet/planeter				
Energi				

Kommentar

--

Dato for kartlegging:

--

Samfunnsfag

Oppgavene skal kartlegge elevens skolebakgrunn og ferdigheter i samfunnsfag, og skal gjennomføres som en samtale mellom eleven og en tospråklig lærer eller norskspråklig lærer og tolk.

Læreren må kjenne oppgavene, blant annet ha kjennskap til landets / regionens historie.

A. Geografikunnskaper

Kartoppgave 1: Samtale rundt et kart

Hjelpemidler: Kart, atlas eller stor globus

Spør om eleven kan:

- finne hjemlandet på kartet/globusen
- navn på naboland
- navn på verdensdeler
- navngi og finne noen andre land
- navn på hovedsteder i disse landene
- navn på havområder
- navn på store fjellområder, høye fjell og lignende

Kartoppgave 2: Samtale som viser om eleven har kartforståelse

Hjelpemidler: Kart eller atlas

Samtal med eleven om:

- hva fargene betyr – hvordan "lese" kartsymboler
- hva kartsymbolene betyr (grenser, elver, veier, byer og lignende)
- hvordan målestokken kan brukes. Be eleven beregne avstanden fra et sted til et annet.
- hvordan man kan se på kartet hvilket næringsgrunnlag og naturressurser et land har.

B. Samfunnsfagskunnskaper:

Hjelpemidler: Ingen

Spør eleven om hva vi mener når vi snakker om styreform i et land.

Be eleven gi eksempler på land med ulik styreform.

Samtal med eleven om ulike internasjonale organisasjoner, for eksempel FN.

C. Historiekunnskaper:

Samtal med eleven om han/hun kan gjøre rede for ulike historiske hendelser fra hjemlandet og/eller andre områder i verden (F.eks.: kriger, revolusjoner, religiøse hendelser, store oppdagelser).

Spør eleven om hva som skjedde og når det skjedde, eventuelt hvorfor det skjedde.

Spør om eleven kan nevne sentrale personer i forbindelse med disse hendelsene.

Kartleggingsresultater

A. Geografikunnskaper:

Kartoppgave 1: Samtale rundt et kart

Navn:				
Eleven kan:	Med mye hjelp	Med litt hjelp	Uten hjelp	Kommentar
Finne hjemlandet på kart/globus				
Finne/navn på naboland				
Finne/navn på verdensdeler				
Finne/navn på andre land				
Finne/navn på hovedsteder				
Finne/navn på havområder				
Finne/navn på fjellområder, høye fjell				

Kartoppgave 2: Samtale som viser elevens kartforståelse

Eleven kan:	Med mye hjelp	Med litt hjelp	Uten hjelp	Kommentar
Forstår kartsymboler - farger				
Forstår kartsymboler – grenser, elver og lignende				
Forstår kartsymboler – naturressurser, næringsgrunnlag				
Målestokk				

B. Samfunnsfagkunnskap

Eleven kan:	Med mye hjelp	Med litt hjelp	Uten hjelp	Kommentar
Forklare ulike styreformer				
Eksempler på ulike styreformer				
Internasjonale organisasjoner				

C. Historiekunnskaper

Eleven kan:	Med mye hjelp	Med litt hjelp	Uten hjelp	Kommentar
Historiske begivenheter				
Sentrale personer				
Ulike historiske hendelser				

Hvor har eleven lært om disse temaene?

Dato for kartlegging:

Elevens profil

Navn:			
Ferdigheter i samfunnsfag	Med mye hjelp	Med litt hjelp	Uten hjelp
Geografi			
Kartforståelse			
Samfunnskunnskap			
Historie			

Kommentar

Dato for kartlegging:

Matematikk

Matematikkoppgavene i denne delen kan benyttes som kopieringsoriginaler. Etter oppgavene følger en fasit og sist profilskjema som beskriver hva eleven behersker og i hvor stor grad det er behov for hjelp og ytterligere undervisning.

Det er viktig at kartleggeren har satt seg grundig inn i regneoppgavene, begreper og faguttrykk på forhånd. Det er også viktig at vedkommende er til stede mens utregningen foregår, både for å forklare ord og uttrykk og for å kunne beskrive hva eleven mestrer og hvordan eleven arbeider. Se til at eleven blir gjennom hele oppgaven slik at det som er ubesvart virkelig er oppgaver som eleven ikke behersker, og ikke forglemmelser. I kommentarfeltet på profilskjemaet (etter fasiten) kan kartleggeren skrive ned sine observasjoner.

Kartleggingsoppgavene skal vise elevens kunnskaper i de grunnleggende regneartene. Eleven kan bruke de utregningsmetoder som hun/han kjenner. Det er viktig at kartleggeren er bevisst ulike måter å regne på. Det endelige svaret er det vesentligste, og ulike utregningsmetoder må anerkjennes.

Kartleggingen har bevisst unngått tekstoppgaver for at ikke de språklige ferdighetene skal være avgjørende for å løse regneoppgavene. Der det står noe om hva som skal gjøres, er dette primært beregnet på læreren som eventuelt må vise eleven hva som skal gjøres.

Det skal ikke benyttes kalkulator.

Kartleggingen er delt i to:

Del 1.

De fire regneartene

Del 2.

Universell tallbehandling som brøk, desimaltall, prosent og algebra.

Profilskjema

Det er to profilskjemaer; for del 1 og 2. Beskrivelsene av "Eleven kan"-utsagn følger oppgavene kronologisk. Profilskjemaene kan benyttes ved flere anledninger, og gi både eleven og læreren innsikt i læringskurve og videre behov for opplæring.

Kartleggingsprøve i matematikk

Ingen hjelpemidler tillatt

Navn: _____

Del 1

Skriv inn tallene som mangler.

1.

a)	17	18	19	20				
b)				346	347	348	349	
c)			2997	2998	2999			
d)	2	4	6					
e)		20	30	40				
f)		400	500	600				
g)	2	3	5	7	11	13	17	

2.

a)		3	4		b)		4	5	6		c)		2	2	4				
		+	2	3			+	4	2	3			+	3	5	7	5		
		=					=						=						

3.

a) $27 + 65 =$

b) $194 + 268 =$

c) $47 + 3652 + 575 =$

	a)							b)							c)				

4.

	a)			6	7			b)		7	4	8			c)		8	9	7	8	
			-	3	4					-	3	1	7				-	3	7	6	5
			=							=							=				

5.

a) $54 - 27 =$

b) $532 - 119 =$

c) $7403 - 4526 =$

	a)							b)							c)					

6.

	a)	2	·	3	=		b)	3	·	0	=		c)	7	·	6	=			

7.

a) $13 \cdot 3 =$

b) $22 \cdot 6 =$

c) $312 \cdot 4 =$

	a)							b)							c)								

8.

a) $34 \cdot 7 =$

b) $5761 \cdot 24 =$

c) $428 \cdot 134 =$

	a)							b)							c)								

9.

a) $8 : 2 =$

b) $7 : 7 =$

c) $40 : 5 =$

	a)							b)						c)									

10.

a) $69 : 3 =$

b) $350 : 7 =$

	a)										b)									

11.

a) $168 : 14 =$

b) $7658 : 14 =$

	a)										b)									

Del 2

12.

a)	$\frac{2}{7}$	+	$\frac{3}{7}$	=		b)	$\frac{9}{5}$	-	$\frac{2}{5}$	=		c)	$\frac{3}{4}$	+	$\frac{5}{12}$	=	

	a)																	
	b)																	
	c)																	

13.

Skriv i stigende rekkefølge. Begynn med det laveste tallet.
Eksempel: 3   7   1   9   2   4

1	2	3	4	7	9	
0,2	1,10	0,45	0,54	1,01	0,045	0,6

DEL II

17.

Regn ut. Svar med to desimaler.

a) $29 : 4 =$

b) $51,9 : 6 =$

		a)																				

18.

Regn ut.

a) 9 % av 4000

b) 74 % av 600

		a)																				

DEL II

19.

Løs likningene.

a) $3 + x = 9$

b) $25 - x = 21$

	a)																				

20.

Regn ut.

a) $x + x + x + x + x =$

b) $8a + 3b - 4b - b =$

	a)																				

DEL II

21.

Regn ut.

a) $3(a + 4) + 2a =$

b) $4x^2 - 3(x^2 - 2) =$

	a)																		

22.

Skriv riktig tall i ruta.

$574 = 5 \cdot 100 +$ $\cdot 10 + 4 \cdot 1$

23.

Hva betyr sifferet 8 i 0,385? (Sett ring.)

A 80

B 8

C 0,8

D 0,08

24.

Regn ut: $2 + 3 \cdot 4 =$

25.

Regn ut. $12 : 0,5 =$

Fasit

Del 1

Skriv inn tallene som mangler.

1.

a)	17	18	19	20	21	22	23	24	25
b)	343	344	345	346	347	348	349	350	351
c)	2995	2996	2997	2998	2999	3000	3001	3002	3003
d)	2	4	6	8	10	12	14	16	18
e)	10	20	30	40	50	60	70	80	90
f)	300	400	500	600	700	800	900	1000	1100
g)	2	3	5	7	11	13	17	19	23

2.

a)		3	4	b)		4	5	6	c)		2	2	4	
	+	2	3		+	4	2	3		+	3	5	7	5
	=	5	7		=	8	7	9		=	3	7	9	9

3.

a) $27 + 65 = \mathbf{92}$ b) $194 + 268 = \mathbf{462}$ c) $47 + 3652 + 575 = \mathbf{4274}$

4.

a)		6	7	b)		7	4	8	c)		8	9	7	8
	-	3	4		-	3	1	7		-	3	7	6	5
	=	3	3		=	4	3	1		=	5	2	1	3

DEL II

5. a) $54 - 27 = \mathbf{27}$ b) $532 - 119 = \mathbf{413}$ c) $7403 - 4526 = \mathbf{2877}$

6. a) $2 \cdot 3 = \mathbf{6}$ b) $3 \cdot 0 = \mathbf{0}$ c) $7 \cdot 6 = 42$

7. a) $13 \cdot 3 = \mathbf{39}$ b) $22 \cdot 6 = \mathbf{132}$ c) $312 \cdot 4 = \mathbf{1248}$

8. a) $34 \cdot 7 = \mathbf{238}$ b) $5761 \cdot 24 = \mathbf{138264}$ c) $428 \cdot 134 = \mathbf{57352}$

9. a) $8 : 2 = \mathbf{4}$ b) $7 : 7 = \mathbf{1}$ c) $40 : 5 = \mathbf{8}$

10. a) $69 : 3 = \mathbf{23}$ b) $350 : 7 = \mathbf{50}$

11. a) $168 : 14 = \mathbf{12}$ b) $7658 : 14 = \mathbf{547}$

Del 2

12. a) $\frac{2}{7} + \frac{3}{7} = \frac{\mathbf{5}}{\mathbf{7}}$ b) $\frac{9}{5} + \frac{2}{5} = \frac{\mathbf{7}}{\mathbf{5}} = \mathbf{1} \frac{\mathbf{2}}{\mathbf{5}}$ c) $\frac{3}{4} + \frac{5}{12} = \frac{\mathbf{1}}{\mathbf{4}} = \mathbf{1} \frac{\mathbf{2}}{\mathbf{12}} = \mathbf{1} \frac{\mathbf{1}}{\mathbf{6}}$

13. Skriv i stigende rekkefølge. Begynn med det laveste tallet.

0,045   0,2   0,45   0,54   0,6   1,01   1,10

14. a) $0,2 + 0,6 = \mathbf{0,8}$ b) $3,7 + 0,5 = \mathbf{4,2}$ c) $0,85 + 12,4 = \mathbf{13,25}$

15. a) $0,8 - 0,3 = \mathbf{0,5}$ b) $4,5 - 0,8 = \mathbf{3,7}$ c) $12,3 - 4,56 = \mathbf{7,74}$

16. a) $0,3 \cdot 4,2 = \mathbf{1,26}$ b) $4,5 \cdot 0,08 = \mathbf{0,36}$

17. Svar med to desimaler.

a) $29 : 4 = \mathbf{7,25}$ b) $51,9 : 6 = \mathbf{8,65}$

18. Hvor mye er
 a) 9 % av 4000 = **360**   b) 74 % av 600 = **444**

19. Løs ligningene.

	a)	3	+	x	=	9						b)	2	5	-	x	=	2	1				
				x	=	9	-	3							-	x	=	2	1	-	2	5	
				x	=	6										x	=	4					

20. Regn ut.
 a) $x + x + x + x + x =$ **5x**   b) $8a + 3b - 4a - b =$ **4a+2b**

21. Regn ut.
 a) $3(a + 4) + 2a =$ **5a+12**   b) $4x^2 - 3(x^2 - 2) =$ **x²+6**

22. Skriv riktig tall i ruta.
 $574 = 5 \cdot 100 +$ **7** $\cdot 10 + 4 \cdot 1$

23. Hva betyr sifferet 8 i 0,385? (Sett ring.)
D 0,08

24. Regn ut.
 $2 + 3 \cdot 4 =$ **14**

25. Regn ut.
 $12 : 0,5 =$ **24**

Elevens profil

Kartleggingsprøve i matematikk, del 1

Navn:				
Eleven kan:	Med mye hjelp	Med litt hjelp	Uten hjelp	Kommentar
Gjenkjenne tallrekker				
Addisjon uten tierovergang				
Addisjon med tierovergang				
Subtraksjon uten lån				
Subtraksjon med lån				
Multiplikasjon med ensifret faktor				
Multiplikasjon med flersifret faktor				
Divisjon med ensifret divisor				
Divisjon med tosifret divisor				

Dato for kartlegging:

Elevens profil

Kartleggingsprøve i matematikk, del 2

Navn:				
Eleven kan:	Med mye hjelp	Med litt hjelp	Uten hjelp	Kommentar
Brøk				
Tallrekke, desimaltall				
Addisjon med desimaltall				
Subtraksjon med desimaltall				
Multiplikasjon med desimaltall				
Divisjon med desimaltall				
Prosent				
Ligninger				
Algebra				
Algebra				
Posisjonssystem for heltall				
Posisjonssystem for desimaltall				
Prioritere operatorene riktig				
Divisor mellom 0 og 1				

Dato for kartlegging:

IKT/digital kompetanse

Denne kartleggingen skal vise hvilke ferdigheter eleven har i å bruke pc som et skriveverktøy, til å hente informasjon og til å kommunisere med.

Velg ut en kort tekst fra en fagbok, som eleven kan kopiere og gjennom det får vise hva han/hun mestrer. Skjemaene nedenfor beskriver hva eleven skal gjøre og kan også brukes som en ferdighetsprofil.

Oppgave 1

Navn:					
Emne:	Eleven kan:	Med mye hjelp	Med litt hjelp	Uten hjelp	Annet
Rutiner Bruk av mus og tastatur Ulike funksjoner i tekst-behandling	Logge på				
	Logge av				
	Starte programmer				
	Lukke programmer				
	Minimere/maksimere				
	Mus: pek				
	Mus: Klikk				
	Mus: Dobbeltklikk				
	Mus: Merk tekst				
	Tastatur: store og små bokstaver				
	Mellomrom				
	Linjeskift				
	Sideskift				
	Lage en tabell (her: 2 x 3)				
	Kopiere/klippe ut bilder				
	Sette inn bilder (i tabellen)				
	Bilder: endre størrelse				
	Ta utskrift (evt. velge skriver)				
	Kopiere/klippe ut tekst				
	Lime inn tekst				
	Endre skriftstørrelse				
	Endre skriftfarge				
	Uthevet				
	Kursivert				
	Understreking				
	Linjeavstand				
	Forhåndsvisning				
	Lagre dokument				
	Åpne dokument				

Oppgave 2

Emne:	Innhold:	Kan (+), kan ikke (-)
Internett	Åpne e-post	
	Skrive e-post	
	Sende e-post	
	Starte nettleser	
	Bruke søkemotor	
	Nettbank	
	Spill (finne, starte)	

Oppgave 3

Be eleven bruke innhente informasjon om et tema fra internett

Emne:	Med mye hjelp	Med litt hjelp	Uten hjelp	Annet
Innhente informasjon om et tema				

Kommentar

--

Dato for kartlegging:

--

Kartlegging av leseferdighet

1) Kartleggingsprøver på 12 språk. Begynneropplæring. Må bestilles.

- a) For å kartlegge om eleven har hatt en første lese- og skriveopplæring eller ikke, kan prøver som kartlegger leseferdighet helt på begynnernivå (2.trinn), benyttes. De foreligger på 12 språk: albansk, arabisk, kurdisk sorani, persisk (farsi), polsk, somali, spansk, tamil, thai, tyrkisk, urdu og vietnamesisk. Prøver på russisk og kurmanci/badini kommer. Disse prøvene gir mulighet til å undersøke om eleven kjenner skrifttegnene i morsmålet, kan skrive enkeltbokstaver eller ord, kan koble store og små bokstaver eller til-svarende skriftegn, og kan lese enkeltord. Det foreligger veiledninger med fasiter. De kan bestilles via bestillingstorget: <http://bestilling.utdanningsdirektoratet.no/> På høyre side i startsidene, under overskriften Handlelister, finnes lenken: Kartlegging språklige minoriteter (leseferdighet). Det er viktig å huske på at en må bestille som institusjon og ikke privatperson.
- b) For å avdekke ferdigheter i enkel tekstlesing på begynnernivået, kan prøvene for tredje trinn også brukes. De inneholder en delprøve for ordlesing, mens resten er enkle tekstoppgaver

2) Kartleggingsprøver på 4 språk. Litt mer avansert tekstnivå. Må bestilles.

En kartleggingsprøve med litt mer avansert tekst på fire språk: albansk, tyrkisk, somali og etter hvert spansk (Kartlegging av leseferdighet, fjerde eller femte trinn). Prøvene inneholder ordlesingsoppgaver, en skriveoppgave, en litterær oppgave og en dokumentoppgave.

For alle prøvene gjelder at en ikke uten videre kan bruke de veiledende grensene for bekymring på nyankomne elever, fordi grensene er satt ut fra elevgrunnet i Norge. Det er å forvente at elever med ett av de aktuelle morsmålene med leseinnlæring som har vart mellom to og fem år på dette språket, vil komme godt over de veiledende bekymringsgrensene. Prøvene vil være lette for dem.

3) Nyutviklede kartleggingsprøver på 2 språk fra begynnernivå til mer avansert tekst. (Prøven er også lagt ved på norsk som orientering for lærerne.)

Prøvene vil bli utviklet på flere språk. Foreløpig foreligger denne prøven bare på engelsk, somali og karen. Mange elever, spesielt i afrikanske land, har hatt leseopplæring på engelsk. For disse kan man bruke prøven på engelsk. For elever som har hatt leseopplæring på somali eller karen, bruker man selvfølgelig de vedlagte prøvene på disse språkene.

De to første delprøvene i dette settet gjelder ordavkodning: først en enkel orddiktat med ord i entalls- og flertallsform og så ordkjeder, der oppgaven er å skille kjedene slik at det framkommer enkeltord. Så følger en liten delprøve for ordforråd. Den er på setningsnivå. Den neste delprøven er en enkel litterær tekst med spørsmål til. Til slutt foreligger en liten faglitterær prøve som elevene skal svare på skriftlig.

Den norske versjonen av prøven kommer først. Så følger profilskjemaet, prøven på somali, etterfulgt av fasit for somali, prøven for engelsk, etterfulgt av fasit for engelsk¹. For den litterære teksten og ordforrådsprøvene gir svarene seg selv. For de faglige spørsmålene er det heller ikke gitt noen fasit. Fagkunnskapen som kreves her, antas å være generell etter grunnskoleopplæring.

Framgangsmåte

For å få et bilde av elevens lese og skriveferdigheter, bør en starte med orddiktaten. Ordene er enkle og illustrerte, men en lærer kan også godt si på morsmålet hva hver tegning skal forestille. Ordene i diktaten kan leses høyt, eventuelt inn på bånd. Vanlig (standard) skrivemåte for ordene foreligger. Det er tatt med flertallsformer for ord i høyre kolonne. En må gjøre elevene oppmerksomme på at de skal skrive flertallsformer. Skriver en elev for eksempel tallordet to (laba på somali) foran et ord, er flertallform ofte ikke nødvendig. Ordene og flertallformene vil variere innen og mellom språk. Det samme kan skrive- og uttalemåten. På somali står derfor moos og muus (for banan) som sidestilte former. I lista over løsningsord er det tatt med flere alternativ fra standard somali, men det kan likevel være at eleven bruker andre ord enn dem som er oppført. Her bør en helst spørre en tospråklig samarbeidspartner. Elever med vansker av dyslektisk art vil kunne ha problemer med ortografien på denne delprøven, på samme måte som en elev som har hatt lite leseopplæring.

Oppgaven med ordkjeder bør være gjort i løpet av et par minutter for den som behersker ordavkodning. Her er ikke mange alternativ for dialektvarianter, men ordene ser ut til å være greie. Om en elev som oppgir å ha gått flere år på skolen har problemer med denne prøven, for eksempel ikke greier mer enn rundt to tredjedeler av disse kjedene, bør læreren være ekstra oppmerksom på muligheten for at eleven har spesielle problemer.

For å få et bilde av elevens lesing på setningsnivå, kan en gi oppgaven med orddefinisjoner. Her er det lagt inn svaralternativ der eleven kan krysse av for at han/hun ikke kjenner ordet. Dette kan bidra til at en kan skille mellom leseferdigheter og ordkunnskap. Ordene er hentet fra den litterære tekstopp-gaven. En skal være oppmerksom på muligheten for at eleven kan gjette og likevel få riktig svar på denne oppgaven. Den så ut til å være relativt lett. Læreren kan være oppmerksom på elever som har feil på denne prøven.

Tekstopp-gaven er en reportasje, hentet fra en norsk avis. Innholdet burde være allmenngyldig. Om eleven ikke har erfaring med is (frosset vann) burde ikke dette hindre forståelsen av hovedpoengene i denne teksten. Om eleven har gått gjennom ordene i definisjonsopp-gaven, har eleven fått mobilisert forkunnskaper i forhold til denne teksten. Hele delprøven ser da også ut til å være relativt lett og rask for den som har hatt skolegang med leseopplæring.

¹Rekkefølgen av prøver og fasiter følger samme mal i dette verktøyet. Pass på at ikke fasiten følger med når prøven trykkes ut og blir presentert elevene.

Den siste delprøven gir en mulighet til å få eleven til å skrive ned svar på en skolefaglig prøve med tre oppgaver hentet fra realfagene, en fra språk og en fra samfunnsfag. Om elevene tar seg tid til å skrive her, vil en tospråklig lærer kunne få et godt inntrykk av elevens uttrykksevne. Ingen som har vært med i piloteringen, har greid alle oppgavene, men noen har greid mange oppgaver bra. Det er mange faktorer som spiller inn på en elevs besvarelse og faglige ferdigheter i denne delprøven. Derfor skal en være forsiktig med å trekke vidtrekkende slutninger ut fra elevens resultater. En rimelig tolkning er at den som svarer nokså riktig på de fleste av oppgavene, sannsynligvis har en del utdanning. Imidlertid kan en ikke uten videre trekke slutningen at få riktige svar betyr liten skolegang. Det kan være andre grunner til at elevene ikke har greid oppgavene. Lærevansker, traumer, konsentrasjonsvansker og manglende motivasjon, eventuelt forhold rundt prøvetakingen, er bare noen forhold læreren bør tenke gjennom. Selv om sjangerkunnskap ikke blir vektlagt like mye i alle land, kunne mange av elevene med skolebakgrunn fra Somalia nevne forskjellige litterære former fra dette landet. En har tenkt at svaret på spørsmålet om hvor en finner stein i flytende tilstand, er vulkaner og jordens indre. Noen elever har imidlertid svart i forhold til metallutvinning og steder for å framstille metall. Det vitner om kunnskap. De samfunnsfaglige spørsmålene gir elevene mulighet til å vise erfaring og modenhet. Elever med spesifikke leseproblemer kan se ut til å ha problemer med denne prøven i tillegg til prøvene for ordavkodning.

Kartleggingsprøver

Lese- og skriveferdigheter på flere nivåer
Ordforråd - et utvalg
Fagkunnskaper - et utvalg

Norsk

Elevens navn.....

Skole/Institusjon .....

Utdanningsdirektoratet og NAFO
2009

Skriv ord til disse bildene

Banan

Bord

1	 _____	2	 _____
3	 _____	4	 _____
5	 _____	6	 _____
7	 _____	8	 _____
9	 _____	10	 _____
11	 _____	12	 _____

Sett to streker i hver kjede av ord, slik at 3 ord blir skilt fra hverandre.

hodel|enke|fly

hundlamperask

blyantringmat

husbrødløve

drikkeveivind

sanghimmellett

trappovernatt

øyeskolebjørn

fottrærlang

stolarmbru

gjerdelimsak

genserdagavis

fuglstjernefat

skotomativrig

hjulskjerfplan

bokørekoffert

raskplakathund

rotflinkplen

kortfargress

maskinkattmynt

musflottfanger

mannvannbuss

tungeflistung

grusvinduhjerte

merkeblyantynn

raskbenkbygning

overbarnskinn

Språk- og leseprøve

Les hver setning og sett kryss på det svaret du mener er riktig

Eksempel

Hva er **en blyant**?

- et lodd som brukes når en veier varer
- et redskap til å skrive med
- en pinne som brukes når en syr klær
- jeg kjenner ikke dette ordet

x

1. Hva er **en avis**?

- a. en plante som vokser på åpen mark
- b. et råd av eldre kvinner
- c. en samling skriftlige nyheter, kunngjøringer, annonser og lignende
- d. jeg har aldri hørt dette ordet

2. Hva **betyr panikk**?

- a. at mennesker blir plutselig fylt av skrekk
- b. jeg kjenner ikke dette ordet
- c. et sted der en kan kjøpe brød
- d. et giftstoff som brukes for å beskytte planter

3. Hva er **en trepinne**?

- a. jeg har aldri møtt dette ordet
- b. et glass fruktsaft som selges på markeder
- c. en forening som hjelper barn
- d. en del av et tre

4. Hva er **en dam**?

- a. en kvinnelig gudinne
- b. et brettspill med to deltakere
- c. jeg har aldri møtt dette ordet
- d. vann som ligger samlet på ett sted

5. Hva betyr **å drukne**?

- a. å dø i vann eller en annen væske fordi en ikke får puste
- b. å framsi et dikt i et bryllup
- c. jeg har aldri sett dette ordet
- d. å fange krabber i vannkanten

6. Hva kjennetegner **is** (frosset vann)?

- a. den er varm, størknet og lukter godt
- b. den er lett, myk og lett å forme
- c. den er oftest kald, hard og glatt
- d. jeg har aldri hørt om is før

7. Hva betyr **”å redde en annen person”**?

- a. å unngå folk for ikke selv å komme til skade
- b. det er å hjelpe en annen slik at han eller hun ikke dør eller skades
- c. dette ordet vet jeg ikke hva betyr
- d. å kaste bananskall på gata

8. Hva er **et drama**?

- a. en beholder til å ha drikke i når en er hjemmefra
- b. en fortelling eller skuespill med spenning og sterke følelser
- c. en maskin som brukes til å sprøyte planter mot angrep fra insekter
- d. et stykke tøy som legges på ryggen til en kamel før den skal frakte varer

9. Hva er **en pumpe**?

- a. jeg har aldri hørt om noe slikt
- b. et gammelt skriftsystem fra Nord-Afrika
- c. et apparat som brukes til suge luft eller væske med
- d. en beskyttende frakk som brukes når det regner

Lese- eller lyttetekst

Reddet kameraten

Det kunne gått fryktelig galt da andreklassingen falt i vannet. Heldigvis oppdaget fjerdeklassingene Viktor og Fredrik hva som skjedde.

"Han fikk panikk og har fortalt meg at han trodde han skulle drukne. Det var så glatt og dypt at han ikke klarte å stå", forteller mamma som heter Annhild, til lokalavisen etter dramaet ved Riddersand skole.

Sønnen var falt i en vanddam som hadde oppstått ved en kum i utkanten av skolens område. Speilblank is langs kanten av dammen gjorde det umulig å komme opp av vannet. "Han måtte rope på hjelp og fikk det av to fjerdeklassinger", forteller moren. Hun vil helst ikke tenke på hvor galt det kunne ha gått.

Det var fjerdeklassingene Viktor og Fredrik som kom den uheldige gutten til unnsetning. De nølte ikke et sekund da de hørte ropene om hjelp. Jeg så ikke nøyaktig hva som skjedde, men hørte det. Han hadde helt panikk og hadde ikke hatt en sjanse til å komme seg opp selv, sier Fredrik.

Kameraten forteller hvordan de fikk medeleven opp: "Vi gikk forsiktig bort til kanten og fant en liten dump å stå i. Så fant jeg en pinne. Han tok tak i den og hånda mi. Så dro vi ham opp". Så fulgte de to redningsmennene den søkkvåte, livredde og kalde gutten opp til skolen der han ble tatt hånd om. Skolen reagerte raskt da uhellet var ute og sørget umiddelbart for at vannet i dammen ble pumpet ut.

(Etter Dagsavisen lørdag 26. januar 2008. Kilde: Romerike Blad.)

Svar på spørsmålene

1. Hva handlet denne fortellingen om?

- a. Tre gutter på tur
- b. En hund som kom i veien for en bil
- c. En gutt som ble reddet av to eldre gutter

2. Hva skjedde med eleven i andre klasse?

- a. Han fikk en bok som premie for godt arbeid
- b. Han falt i en dam det var vanskelig å se
- c. Han gikk hjem fordi han var syk

3. Hva var problemet med isen?

- a. Den var glatt
- b. Den smakte dårlig
- c. Den var råttten og bløt

4. Hva gjorde elevene i fjerde klasse?

- a. De gikk forbi og vinket til ham
- b. De hørte ham rope og fikk ham opp
- c. De løp til skolen og varslet en lærer

5. Hva ble pinnen brukt til?

- a. Å drepe en slange
- b. Å slå på en tromme
- c. Å gi den yngste gutten noe å holde i

6. Hva gjorde skolen (ledelsen ved skolen)?

- a. De ringte til politiet
- b. De ringte straks til guttens bestefar
- c. De tok hånd om gutten og fikk pumpet ut vannet

7. Hva kunne ha skjedd med eleven i andre klasse om ikke de to fjerdeklassingene hadde handlet så raskt?

- a. Han kunne ha fått høye tanker om seg selv
- b. Han kunne ha druknet
- c. Han kunne ha fått seg et ekstra måltid mat

8. Hvor skjedde dramaet på Riddersand skole?

- a. Midt i skolegården
- b. I utkanten av skolens område
- c. Like ved skolens hovedinngang

9. Hvem ble intervjuet av lokalavisen?

- a. Annhild, Viktor og Fredrik
- b. Skolens rektor
- c. Andreklassingen og moren hans

10. Hvorfor ville moren til andreklassingen helst ikke tenke på hvordan det kunne ha gått?

- a. Noe av det verste foreldre kan tenke seg er at det skal skje noe med barna
- b. Hun synes ikke hun skulle tenke på sønnen når han var på skolen
- c. Hun var veldig opptatt med å gjøre i stand til middagen hjemme

(Etter Dagsavisen lørdag 26. januar 2008. Kilde: Romerike Blad.)

Faglige spørsmål å gå videre med**1. En trepinne er kommet fra et tre. Et tre er en plante.**

a) Si navnet på noen plantedeler

---

b) Hvilken nytte har planten av de enkelte delene?

---

c) Hvilken nytte gjør plantens rot?

---

2. Is kommer fra frosset vann. Da er vannet i fast form.

a) Hvilke andre former kan vannet ha?

---

b) Hva skjer med isen når temperaturen stiger?

---

c) Nevn et sted der stoffene som stein er laget av, er flytende og varme?

---

3. Et drama er en spennende fortelling ofte formet som et skuespill.

a) Hva kjennetegner et skuespill?

---

b) Nevn noen andre typer litterære tekster enn skuespill?

---

c) Hva vil du kalle en reportasje i en avis?

---

4. Å drukne er å dø i vann eller en annen væske av mangel på luft.

- a) Hva er det som skjer i kroppen når et menneske ikke får puste?

- b) Hvordan sirkulerer lufta i kroppen til et menneske når det puster?

- c) Si navnet på noen av delene i kroppen som har med pusting å gjøre?

---

5. Panikk er når mennesker eller dyr plutselig blir fylt av skrekk.

- a) Hva kan årsakene være?

- b) Hva kan konsekvensene bli?

- c) Lyn og tordenvær kan gi dyr panikk. Nevn noen situasjoner som kan gi panikk der mange ungdommer er sammen, for eksempel i et diskotek.

- d) Hvordan mener du myndigheter kan hindre at det oppstår panikk, for eksempel i et diskotek der ungdom er sammen?

Elevens profil**Lesing, skriving og noe ordkunnskap**

Navn:		Språk:		
Eleven kan:	Med mye hjelp	Med litt hjelp	Uten hjelp	Kommentar
ca 20 av tegnene i morsmålets skriftspråk.				
skrive utvalgte ord i entall og flertall når disse er lest høyt eller knyttet til tegninger.				
skille enkeltord fra hverandre når disse er satt sammen i kjeder.				
lese og finne betydningen av enkeltord.				
lese setninger.				
forklare et utvalg ord når disse blir presentert muntlig.				Muntlige ferdigheter
lese en kortere tekst (reportasje/ fortelling/ instruksjon) og svare skriftlig på spørsmål til denne.				
svare på spørsmål muntlig når en fortelling blir presentert muntlig.				Muntlige ferdigheter
gi skriftlig svar på faglige spørsmål knyttet til en fortelling.				
gi muntlige svar på faglige spørsmål knyttet til en fortelling. når spørsmålene blir presentert muntlig.				Muntlige ferdigheter
Påbegynt dato:		Avsluttet dato:		

Kartleggingsprøver

Tijaabin

Lese- og skriveferdigheter på flere nivåer

Ordforråd - et utvalg

Fagkunnskaper - et utvalg

Prøve på somali

Af soomaali

Elevens navn (Magaca ardayga).....

Virksomhet (Hay'adda) .....

Utdanningsdirektoratet og NAFO
2009

U qor ereyo sawirradaan

muus/moos

miisas

1	 _____	2	 _____
3	 _____	4	 _____
5	 _____	6	 _____
7	 _____	8	 _____
9	 _____	10	 _____
11	 _____	12	 _____

Ku dhex samee labo xariiq ereyadaan isku xiran, si loogu kala gooyo saddex erey

furegalabjeeb	dheeruluskag	kursisandiiq
gurirootisax	wanaagsactoon	beerlixorod
jirroshaagilig	boqorilalbaab	liinamacun
welidameerseef	shanlogeelwar	tirimirokab
habeenaadaf	shinnimiistus	wadnehalubax
maqasafokeen	koofiadaglug	hawosugbuug
durbaanlabosir	hooyoweynnin	gadowebitimir
timosarebaraf	heesafarmas	yarinanur
gaarifuraneeg	caanokululwiil	akhridabbad

Tijaabinta afka iyo akhriska

Akhri weedh ama jumlad kasta oo isku-tillaab saar jawaabta ay kula tahay in ay sax tahay

Tusaale

Waa maxay qalin rasaas?

- Halbeeg loo isticmaalo in wax lagu miisaamo
- Qalab wax lagu qorto
- Qori loo isticmaalo dhar tolista
- Ereygaan ma garanayo

1. Waa maxay wargeys?

- a. Geed ka baxaya dhul baaddiyeed furan
- b. Guddi ka kooban dumar da' waaweyn
- c. Warar qoraal ah, ogeysiisyo, iidheh iyo wixii la mid ah oo la kulmiyey
- d. Waligey ma maqal ereygaan

2. Waa maxay macnaha ereyga Argagax?

- a. In dadka si deg deg ah cabsi uga buuxsanto
- b. Ereygaan ma garanayo
- c. Meel rooti laga gadan karo
- d. Sun loo isticmaalo in lagu ilaaliyo dhirta

3. Waa maxay qori (ul)?

- a. Ereygaan waligey lama kulmin
- b. Koob casiir ah oo suuqyada lagu gado
- c. Urur carruurta caawiya
- d. Qayb geed ka mid ah

4. Waa maxay biyo-xireen?

- a. Sanam naag ah
- b. Shax labo qof wada ciyaarto
- c. Ereygaan waligey lama kulmin
- d. Biyo meel lagu ururiyey

5. Waa maxay macnaha ereyga biyaa liqay (hafasho)?

- a. In biyo ama dareere kale lagu dhintowaayo waa la neefsan kari waayey
- b. Gabay laga tiriyo aroos
- c. Ereygaan waligey ma arag
- d. In Xeebta laga dabto Carsaanyo

6. Maxaa lagu gartaa biyo baraf noqday (biyo fariistay)?

- a. Waa kulayl, adkaaday oo udgoon
- b. Waa fudayd, jileec ah oo la qaabeyn karo
- c. Inta badan waa qabow, adayg waana lagu sidbadaa
- d. Waligey ma maqal biyo baraf noqday hadda ka hor

7. Maxaa looga jeedaa oraahda badbaadin qof kale?

- a. In dadka la iska ilaaliyo si aadan adigu u dhaawacmin
- b. Waa in qof kale la caawiyo si uusan asagu ama ayadu u dhiman ama u dhaawacmin
- c. Ereygaan ma aqaanno micnihiisa
- d. Qolof moos oo dariiqa lagu tuuro

8. Waa maxay Jillid ama Riwaayad?

- a. Weel biyaha lagu shubto markuu qof gurigiisa ka tagayo
- b. Sheeko ama riwaayad xiiso iyo dareen adag leh
- c. Makiinad loo isticmaalo in lagu buufiyo geedaha si looga ilaaliyo cayayaanka
- d. Maro la saaro kuruska geela ka hor inta aan alaabta lagu rarin

9. Waa maxay Makiinad-nuugto?

- a. Waxaan oo kale waligey ma maqal
- b. Nidaam qoraaleed hore ah oo laga isticmaali jirey waqooyiga Afrika
- c. Qalab loo isticmaalo in lagu soo nuugo hawo ama dareere
- d. Koodh (jaakad) difaace ah oo la isticmaalo marka roob da'ayo

Akhri ama dhegayso qoraalkan

Badbaadiyeen saaxiibkood

Arrin aad u xun ayaa dhici lahayd markii uu arday fasalka labaad ku dhacay biyo. Nasiib wanaag, waxa arkay ardayda fasalka afraad Viktor iyo Fredrik dhacdada

”Wuu argagaxay wuxuna ii sheegay in uu u maleeyey in biyuhu liqeen. Waxa ahayd siibad biyuhuna waa joog dheeraayeen, wuuna istaagi kari waayey” ayey hooyadii Annhild, u sheegtay wargeyska degaanka kadib dhacdadii iskoolka Riddersand.

Wiilkeedu wuxuu ku dhacay biyo fadhiya (war) oo ku jira iskoolka bannaankiisa. Baraf noqoday sabiibax oo dherer u yaalay warta qarkeeda ayaa sababay in uusan ka soo bixi karin biyaha.”Wuxuu u qaylshaday in loo gargaaro waxaana u soo gurmaday laba arday oo dhigata fasalka afraad” ayay tiri hooyadu. Ma jecla hooyadu in ay malayso haddii ay sida xun u dhici la ahayd.

Labada arday ee fasalka afraad ee u soo gurmaday wiilka nasiibka daran waxaa la oran jiray Viktor iyo Fredrik. Marna kama ay walaacin ilbidhiqsi inay u gurmadaan markii ay maqleen qaylo dhaanta. Anigu ma arkayn wixii dhacay laakin waan maqlay. Wiilka waxaa ku dhacay cabsi badan mana haysan fursad uu iskiis kaga soo baxo biyaha, ayuu yiri Fredrik.

Saaxiibadu waxay ka warameen sida ay saaxiibkood uga soo saaren:” Si taxadar leh baan u tagtay qarka biyaha, dabadeedna waxaan helnay meel yar oo aan biyo ku jirin oo aan dhex istaagay. Kadib waxaan helnay qori (ul). Qorigii iyo gacantayada ayuu qabsaday dabadeedna waan soo jiidnay.” Labada badbaadiye ayaa soo raacay wiilkii oo qoyey, dhaxamaysan, cabsi badana ay ku jirtay ilaa ay ka yimaadeen iskoolka halkaas oo maamulka iskoolku gacanta ku qabtay wiilka. Isla markiiba Iskoolku tallaabo ayuu ka qaaday shilka dhacay waxaana la go’amiyey in si deg deg ah warta biyaha looga mariyo.

(Wargeyska Dagsavisen Sabti 26. Janaayo 2008. Xigasho: Wargeyska Romerike)

Ka jawaab su'aalahan

1. Maxay ku saabsan tahay sheekadani?

- a. Sadex wiil oo is raacay
- b. Ey ka hor yimi baabur jidka maraya
- c. Wiil ay badbaadiyen laba wiil oo ka waaweyn

2. Maxaa ku dhacay ardaygii fasalka labaad?

- a. Buug buu abaalmarin u helay shaqadii wanaagsanayd ee uu qabtay darteed
- b. Wuxu ku dhacay balli oo ay adkayd in la arko
- c. Wuu xanuunsaday oo guriga ayuu tegay

3. Maxaa ka xumaa barafka?

- a. Wuxuu ahaa sibiibix
- b. Dhadhkiisu wuu xumaa
- c. Wuxuu ahaa mid qurmay oo jilcay

4. Maxay qabteen ardaydii fasalka afraad?

- a. Intay dhaafeen bay u gacan haadiyeen
- b. Waxay maqleen qayladii dabadeedna way ka soo saareen
- c. Iskoolka ayey u cararen oo macallin bay u sheegeen

5. Maxaa musbaarka loo isticmaalay?

- a. In lagu dilo maska
- b. In lagu gaaraaco gurbaanka
- c. In la siiyo wiilka ugu yar si u hayo

6. Muxuu qabtay iskoolku (maamulku)?

- a. Booliska ayey Telefoon u direen
- b. Isla markiiba wiilka ayey Telefoon u direen
- c. Wiilkii bay gacanta ku qabten biyihiina way ka mariyeen wartii (baligii)

7. Maxaa dhici lahaa haddii aysan labada arday ee fasalka afraad si degdeg ah wax u qaban?

- a. Isaga ayaa fekeri lahaa
- b. Biyaha ayaa liqi lahaa
- c. wuxuu heli lahaa cunto dheeraad ah

8. Ka xagee iskoolka Riddersand ayey ka dhacday dhacdadu?

- a. Beerta iskoolka dhexdeeda
- b. Bannaanka Aaga iskoolka
- c. Meed aad ugu dhow irrida iskoolka laga soo galo

9. Ayuu waraystay wargeyska degaanku?

- a. Annhild, Viktor iyo Fredrik
- b. Maamulaha iskoolka
- c. Ardayga fasalka labaad iyo hooyadiis

10. Maxay hooyada ardayga fasalka labaad aysan u doonayn in ay ka fakarto siday u dhici lahayd xaaladdu?

- a. Waa waxa ugu daran ee uu ka fekeri waalidku in caruurtooda wax ku dhacaan
- b. Waxay la tahay inay fiican tahay in aanay ka fekerin wiilka marka uu Iskoolka joogo
- c. Waxay ku mashquulsanayd in ay diyaariso qadada guriga

(Wargeyska Dagsavisen Sabti 26. Janaayo 2008. Xigasho: Wargeyska Romerike)

Su'aalo ku saabsan mowduuca**Loogu talagalay in laga doodo ama looga jawaabo qoraal ahaan****1. Qoriga waxaa laga helaa geedka. Geed waa dhir.**

a) Sheeg magacyada qaar dhirta qaybaheeda ka mid ah.

---

b) Ma taqaan sida geedku u isticmaalo ama uga faa'iidaysto qaybahiisa kala duwan?

---

c) Maxay dhirtu u isticmaalaan ama uga faa'iidaystaan xididka?

---

2. Barafku biyaha ayuu ka samaysmaa. Sidaas darteed, marka ay biyuhu fadhiistaan waxay noqdaan walax "adag".

a) Waa kuwee xaaladaha kale ee ay biyuhu noqon karaan?

---

b) Maxa ku dhaca barafka marka heer kulku kaco?

---

c) Magacow meel walxaha (maadada) dhagaxa laga sameeyo ay yihiin dareere kulul.

---

3. Riwaayad waa sheeko xiiso badan oo leh qaab jilid.

a) Waa maxay astaanta ama sifaadka ay leedahay Riwaayad (jillid)?

---

b) Sheeg qaar (noocyada) kale oo Suugaan ah oo aan ahayn riwaayad?

---

c) Waa nooc ee Suugaanta laga sameeyaa dhambaalada qoran?

---

4. Hafasho waa in lagu dhex dhinto biyo ama wax kale oo dareere ah hawo la'aan darteed.

a) Maxaa ku dhaca jidhka marka uu qofku waayo neef?

---

b) Sidee hawadu ugu wareegtaa jirka qorka marka uu neefsado?

---

c) Sheeg qaar ka mid ah qaybaha jirka ee ku shaqo leh neefsashada?

---

5. Argagax waa Cabsida sida lama filaanka u soo wajahda dadka ama xoolaha.

a) Maxay noqon kartaa sababtu?

---

b) Saamayn nooc ah ayey yeelan kartaa?

---

c) Biriqda (hillaaca) iyo onkodku waxay baqdin galiyaan xayawaanka. Sheeg xaalado baqdin gallin kara dhallinyaro meel ku isugu timid sida tusaale ahaan goobaha cawayska (lagu tunto/club ka).

---

d) Sidee ayey dawladdu uga hortagi kartaa in uu dhaco argagax tusaalle ahaan goobaha cawayska (club ka) ee ay ku kulmaan dhallinyaro badan?

Joogso!

Fasit somali

Orddiktat

Entallsord	Flertallsord
muus/moos (banan)	miisas (bord)
1. san (nese)	2.guryo (hus) – entall: guri
3. calan (flagg)	4. buugag (kutub) (bøker) entall: buug (kitaab)
5. shimbir/shinbir (fugl)	6.gacmo (hender) entall: gacan
7. ubax (blomst)	8. kuraas (stoler) entall: kursi
9. dariishad/daaqad, khalfad, shabaako - shubaako (vindu)	10.maqasyo (sakser) entall: maqas
11. jaranjaro/sallaan (trapp eller stige)	12. maroodiyo/yaal (elefanter) entall: maroodi

Ordkjeder

Somali	Norsk oversettelse
fure galab jeeb	nøkkel ettermiddag lomme
dheer ul uskag	lang stokk møkkete
kursi san diiq	stol nese hane

Oppgavene

1	guri rooti sax	hus brød riktig/rett
2	wanaag sac toon	god ku hvitløk
3	beer lix orod	dyrke seks løp
4	jirro shaag ilig	syk hjul tann
5	boqor il albaab	konge øye dør
6	liin ama cun	appelsin men spis
7	weli dameer seef	likevel esel sverd
8	shanlo geel war	hår kamel nyhet
9	tiri miro kab	telle bær sko

10	habeen aad af	natt veldig munn
11	shinni miis tus	bie bord vis ¹
12	wadne hal ubax	hjerter en blomst
13	maqas afo keen	saks kone/hustru bringe/ta med
14	koofi adag lug	hatt vanskelig legg
15	hawo sug buug	luft vent bok
16	durbaan labo sir	tromme to hemmelig
17	hooyo weyn nin	mor liten mann
18	gado webi timir	kjøp elv dadler
19	timo sare baraf	hår høy snø
20	hees afar mas	sang fire slange
21	yar inan ur	lille/små gutt/jente lukt
22	gaari furan eeg	bil åpen se
23	caano kulul wiil	melk varm gutt
24	akhri dab bad	lese bål/ild sjø

¹på engelsk 'show'

A screening test

Reading and writing at different levels
Vocabulary - a small selection
Science and social studies - a small selection of concepts

Test in English

Student's name.....

Name of institution .....

Utdanningsdirektoratet og NAFO
2009

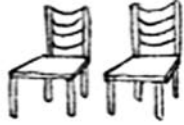

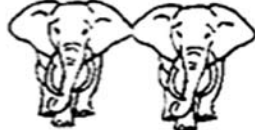
Write the correct word to these pictures

apple

tables

1	 _____	2	 _____
3	 _____	4	 _____
5	 _____	6	 _____
7	 _____	8	 _____
9	 _____	10	 _____
11	 _____	12	 _____

Separate three words in each chain of words by drawing two vertical lines in each chain.

wall|horse|sock

tree|lamp|bread

pencil|nose|cow

house|mouth|deep

foot|hearing

cat|book|cloud

wheel|leaf|lion

bag|road|door

banana|hair|shoe

fast|donkey|soap

snake|moon|shirt

fork|rain|car

sun|knife|chair

mouse|water|eye

head|fish|warm

boat|heart|slowly

fire|flower|train

girl|easy|cup

bear|blue|light

song|hand|much

tooth|rope|bus

nail|word|elephant

face|glass|quick

red|money|stick

arm|grape|ball

man|sky|behind

bridge|bad|often

Language and reading

Read each sentence and mark the sentence you consider correct with a cross in the square next to the sentence.

Example

What is a pencil?

- a weight to use for weighing goods
- a tool for writing
- a stick for sewing clothes
- I don't know this word

X

What is **a newspaper**?

- a. a plant growing on an open field
- b. a council of elderly women
- c. a collection of written news, announcements, advertisements and the like
- d. I have never heard this word

2. What does the word **panic** mean?

- a. that people all of a sudden are filled with fear
- b. I don't know this word
- c. a place where one can buy bread
- d. a kind of poison that is used to protect plants

3. What is **a stick**

- a. I have never come across this word
- b. a glass of juice that is sold in market places
- c. a society to aid children
- d. a part of a tree

4. What is **a pond**?

- a. a female goddess
- b. a board game with two players
- c. I have never come across this word
- d. calm water collected in one place in nature

5. What is the meaning of **to drown**?

- a. to die in water or another liquid because one cannot breathe
- b. to recite a poem in a wedding
- c. I have never seen this word before
- d. to catch crabs at the seashore

6. What characterises **ice** (frozen water)?

- a. it is warm, and smells good
- b. it is light, soft and is easy to bend
- c. it is often cold, hard and smooth
- d. I have never heard about ice before

7. What is meant by the expression "**to save another person**"?

- a. to avoid people in order not to get injured
- b. to help an other person so that he or she does not get hurt or die
- c. I do not know the meaning of this expression
- d. to throw banana peels into the street

8. What is **a drama**?

- a. a container where one can store liquid when one is away from home
- b. a suspenseful story or play with strong feelings
- c. a machine used for protecting plants
- d. a piece of cloth that is put across the back of a camel before it is about to carry goods

9. What is **a pump**?

- a. I have never heard of anything like that
- b. an ancient writing system from North Africa
- c. an apparatus that is used to extract, compress or push air or liquid
- d. a protective frock that is used when it rains

A text for reading or listening

Saved their friend

Things could have turned out terribly wrong when the pupil in second grade fell into the water. Fortunately the pupils in fourth grade Victor and Fredric discovered what happened.

"He panicked and told me he thought he was going to drown. It was so slippery and deep that he was not able to stand" his mother Annhild tells the local newspaper after the drama at Riddersand school.

Her son had fallen into a pond/pool of water that had been formed in the outskirts of the school area. A layer of smooth and slippery ice made it impossible to get out of the water. "He had to call for help, and got it from two boys in fourth grade" his mother continues. She does not want to imagine how terrible the outcome could have been.

The two in fourth grade that came to the rescue of the unlucky boy were named Victor and Fredric. They did not hesitate for a second when they heard the calls for help. "I did not see exactly what happened, but I heard it. He was absolutely panic-stricken and did not have a chance of getting up by himself" says Victor.

The friends tell how they got their fellow pupil out: "We carefully got to the edge and found a little hollow where we could stand. Then I found a stick. He took hold of it and my hand. Then we pulled him out." Then the two rescuers accompanied the soaking wet, terrified and cold boy to the school, where he was taken care of. The school reacted quickly once the accident occurred and saw to it that the water in the pond immediately was pumped out.

(From Dagsavisen Saturday, January 26, 2008. Source: Romerike Blad.)

Answer these questions

1. What is this story about?

- a. Three boys going for a trip
- b. A dog that got in front of a car
- c. A boy that was rescued by two older boys

2. What happened to the boy in second grade?

- a. He received a book as a prize for good work
- b. He fell into a pond that was hard to see
- c. He went home because he was ill

3. What was the problem with the ice?

- a. It was slippery
- b. It didn't taste good
- c. It was soft and rotten

4. What did the pupils in fourth grade do?

- a. They went by and waved to him
- b. They heard him call and got him up
- c. They ran to the school and notified a teacher

5. What was the stick used for?

- a. To kill a snake
- b. To beat a drum
- c. To give the youngest boy something to hold on to

6. What did the school (administration) do?

- a. They called the police
- b. They immediately called the boy's grandfather
- c. They took care of the boy and got the water pumped out

7. What could have happened if the two fourth-graders had not acted so quickly?

- a. He could have started to think too highly of himself
- b. He could have drowned
- c. He could have gotten himself an extra meal

8. Where did the drama at Riddersand School take place?

- a. In the middle of the school yard
- b. In the outskirts of the school area
- c. By the school's main entrance

9. Who were interviewed by the local newspaper?

- a. Annhild, Viktor and Fredrik
- b. The school's principal (head master)
- c. The boy in second grade and his mother

10. Why did the mother of the second-grader prefer not to think about what could have happened?

- a. One of the worst things parents can think of is that something should happen to their children
- b. She thought it best not to think of her son while he was at school
- c. She was very busy preparing dinner at home

(From Dagsavisen Saturday, January 26, 2008. Source: Romerike Blad.)

Subject matter questions**To be discussed or given a written answer****1. A stick comes from a tree. A tree is a plant.**

a) Tell the name of some of the various parts of a plant

---

b) What use does the plant have of its various parts?

---

c) What use does the plant have of its root

---

2. Ice comes from frozen water. In that case the water is in a solid state (form).

a) What other states can water be in

---

b) What happens to ice when the temperature rises

---

c) Mention a place where the stuff that stones are made of is warm and fluid

---

3. A drama is a thrilling story that often has the form of a play

a) What are the characteristics of a play (drama)?

---

b) Mention some types of literary texts other than a play?

---

c) Usually, what kind of literary text is a report in a newspaper?

---

4. To drown is to die in water or some other liquid because of lack of air.

- a) What happens in a human body when a person is not able to breathe?

- b) How does the air circulate in a human body when a person breathes?

- c) Mention some of the parts of the human body that has to do with breathing?

---

5. Panic is when people or animals are suddenly filled with fear.

- a) What kind of reason can lie behind this

- b) What can the effect be

- c) Thunder and lightening can make animals and humans panic. Mention some situations that can cause panic where many youths are gathered, for instance in a discotheque (disco)?

- d) How can the authorities reduce the outbreak of panic, for instance in a discotheque (disco) where young people are gathered?

Fasit engelsk

Orddiktat

Entallsord	Flertallsord
apple (eple)	tables (bord)
1. nose(nese)	2. houses (hus)
3. flag(flagg)	4. books (bøker)
5. bird (fugl)	6. hands (hender)
7. flower (blomst)	8. chairs (stoler)
9. window (vindu)	10. scissors (sakser)
11. stairway/ladder (trapp eller stige)	12. elephants (elefanter)

Ordkjeder

Engelsk ordkjede	Norsk oversettelse
wall horse sock	mur hest sokk
tree lamp bread	tre lampe brød
pencil nose cow	blyant nese ku

Oppgavene

1	house mouth deep	hus munn dyp
2	foot hear ring	fot høre ring
3	cat book loud	katt bok høy (om lyd)
4	wheel leaf lion	hjul blad løve
5	bag road door	bag vei dør
6	banana hair shoe	banan hår sko
7	fast donkey soap	fort (rask) esel såpe
8	snake moon shirt	slange måne skjorte
9	boat heart slowly	båt hjerte langsam(t)
10	sun knife chair	sol kniv stol

11	mouse water eye	mus vann øye
12	head fish warm	hode fisk varm
13	fork rain car	gaffel regn bil
14	fire flower train	ild blomst tog
15	girl easy cup	jente lett kopp
16	bear blue light	bjørn blå lys
17	song hand much	sang hånd/hand mye
18	tooth rope bus	tann tau buss
19	nail word elephant	negl ord elefant
20	face glas quick	ansikt glass kjapp
21	red money stick	rød penger stikk
22	arm grape ball	arm drue ball
23	man sky behind	mann himmel bak
24	bridge bad often	bro dårlig ofte

တၢ်ဃိထံသ့ၣ်ညါမၤကွၢ်အတၢ်ဒီးစဲး

တၢ်ဖးလံာ်ဒီးတၢ်ကွဲးအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအပတီၢ်လီၤဆီလိာ်အသး
လံာ်မဲာ်ဖျါၣ် - တၢ်ဃုထၢ
လံာ်တၢ်သ့ၣ်ညါ - တၢ်ဃုထၢ

တၢ်ကွဲးပတြီာ်လၢ နီၣ်ဝုကျိာ်

ကိုဖိအမံၤ .....

ကို/တၢ်ရၢကရိ .....

ကူၣ်သ့ဝဲၤကျိၤခိၣ်ဒီး NAFO

၂၀၀၉

ကွဲးလီၤတၢ်ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်အမံၤတက့ၢ်

တက့ၢ်သ့ၣ်

စီၤနီၤခိၣ်

1	 _____	2	 _____
3	 _____	4	 _____
5	 _____	6	 _____
7	 _____	8	 _____
9	 _____	10	 _____
11	 _____	12	 _____

နီၤဖးတၢ်ကတိၤအဖျၢၣ်တဖၣ်တက့ၢ် အဒိ /

ခိၣ်ကလံၤဒါကဘီယုၤ

ထွံၣ်မ့ၣ်အူဒါချ့

စၢၢ်ဘိပသံးတၢ်အိၣ်

ဟံၣ်ဟၢဖၢဒုယုၢ်

တၢ်အီၣ်ကျဲကလံၤ

တၢ်သးဝံၣ်မူခိၣ်ဖုံ

ဃီသွါအဖီခိၣ်မုၢ်န့ၤ

မံၣ်ချံၣ်တၢ်သူ

ခိၣ်သ့ၣ်ထူၣ်အထီ

လိၢ်ဆ့ၣ်နီၤစုဒုၣ်တီၤတီၤ

ကရၢၢ်တက့ၢ်သ့ၣ်မ့ၣ်အူ

ဆ့ဖျိၣ်လၢၤမုၢ်နံၤစးခိ

ထိၣ်ဆၣ်လီခိ

ခိၣ်ဖံးမိၢ်စပံးသ့ၣ်

လ့ၣ်ပၣ်ကဆီတၢ်ဂီၤ

လံာ်န့ၢ်တလါစိၣ်စု

ချ့တကီၤဆံၣ်သ့ၣ်ထွံၣ်

သ့ၣ်ဂံၢ်လၢအဖျဲးတၢ်စူၤ

ဖျၢၣ်ပၢ်နီၣ်

စဲးသ့ၣ်မံၣ်ညီၤစုလီၤဖုံၣ်

ယုၢ်ဂ့ၤဂ့ၤဖိၣ်န့ၢ်တၢ်

ပိၣ်ခွါထံသိလ့ၣ်

ပျၢၤလ့ၣ်ယီၢ်အဒါဃၢၤ

လၢၢ်ပဲတြီဖိသး

သးခုစၢၢ်ဘိဃဲၤ

ချ့စိၢ်နီၤခိၣ်စိၤကပုၤ

အဖီခိၣ်ဖိသ့ၣ်ဆဲးကပီၤ

ကျိပ် - ဒီးလံာ်ဖးအတၢ်မၤကွၢ်.

ဖးလံာ်ကိးကျိပ်ဒဲးဝံဒီးမၤနီၣ်အိၤ(X)လၢနဆိကမိၣ်အဘၣ်ကတၢၢ်တက့ၢ်.
အဒိ/

• စၢၢ်ဘိမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

- က) မ့ၢ်စီၤပီၢ်သ့ၣ်လၢပသုၤအိၤလၢပကစီၤတၢ်အဂီၢ်
- ခ) မ့ၢ်တၢ်အပိးအလီၤတခါလၢပသုၤအိၤလၢပကွဲးလံာ်အဂီၢ်
- ဂ) မ့ၢ်နီၣ်က့တဘိလၢပသုၤအိၤလၢပဆးဆ့ကၤအဂီၢ်
- ဃ) ယတသ့ၣ်ညါတၢ်ကတိၤတဖျါၣ်န့ၣ်ဘၣ်

၁. လံာ်တၢ်ကစီၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

- က) မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိတခါလၢအမဲထီၣ်လၢပျီပူၤ
- ခ) မ့ၢ်ပိာ်မုၢ်သးပုၤအတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်
- ဂ) မ့ၢ်လံာ်ကွဲးတၢ်ကစီၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ထၢဖျါၣ်အိၤ,တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိပ်,
လံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤဒီးလံာ်တၢ်ဘၣ်ထွဲ
- ဃ) ယတန့ၢ်ဟူဘၣ်နီတဘျီဘၣ်

၂. ပျံၤနါစီၤတၢ် (*panikk*)အခိပညီမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

- က) မ့ၢ်ဖဲသတူၢ်ကလံာ်တီၢ်ပူၤပုၤကညီပွဲၤဒီးတၢ်ပျံၤတၢ်ဖး
- ခ) ယတသ့ၣ်ညါတၢ်ကတိၤတဖျါၣ်န့ၣ်ဘၣ်
- ဂ) မ့ၢ်တၢ်လီၢ်တခါလၢပုၤပုၤအိၣ်ကိၣ်ကုၢ်အလီၢ်
- ဃ) မ့ၢ်ကသံၣ်စ့ၣ်တခါလၢပုၤပုၤအိၣ်လၢကမၤသံတၢ်ဃၢ်လၢ
ကဒိသဒၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိအဂီၢ်

၃. နီၣ်က့သ့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

- က) ယတထံၣ်ဘူဘၣ်လံာ်မဲာ်ဖျါၣ်အံၤနီတဘျီဘၣ်
- ခ) မ့ၢ်တၤသုတၤသ့ၣ်အထံတခွးလၢဘၣ်တၢ်ဆါအိၤလၢဖျါပူၤ
- ဂ) မ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိတဖုလၢအမၤစၢၤဖိသ့ၣ်
- ဃ) မ့ၢ်သ့ၣ်အဒုတဒု

၄. ထံတမၢ်(*dam*) မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

- က) မ့ၢ်ပိာ်မုၢ်ကစၢ်ယွၤတဂၤ
- ခ) မ့ၢ်စီၤနီၤခိၣ်တၢ်လိၣ်ကွဲးလၢပုၤလိၣ်ကွဲးခံၣ်
- ဂ) ယတထံၣ်ဘူဘၣ်လံာ်မဲာ်ဖျါၣ်အံၤနီတဘျီဘၣ်
- ဃ) မ့ၢ်ထံလၢအအိၣ်ဟံၣ်ဖျါၣ်ထီၣ်အသးလၢတၢ်လီၢ်တတီၤ

၅. လီအုးထံအခီပညီမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

- က) သံလၢထံကျိမ့တမ့ၢ်သံလၢတၢ်ထံအကျိတမံၤမံၤမ့ၢ်လၢကသါဝဲတန့ၢ်အယိ
- ခ) ဖးဖျါထီၣ်ထါတခါလၢတၢ်ဖျါအမူး
- ဂ) ယတထံၣ်ဘူဘၣ်လံာ်မဲာ်ဖျါၣ်အံၤနီတဘျီဘၣ်
- ဃ) ဖိၣ်ဆွဲၣ်လၢထံကၢၢ်နံၤ

၆. ထံလီၤသကၤအပနီၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

- က) မ့ၢ်တၢ်လၢကလၢၤဝဲ,ကိၤထီၣ်ဒီးနၢမုာ်
- ခ) မ့ၢ်တၢ်လၢအဖံ့,ကပုာ်ဒီးနကၢကိၣ်လိၣ်အိၤညီ
- ဂ) မ့ၢ်တၢ်လၢအချံာ်ဝဲ,မးဒီးဘျဲဝဲ
- ဃ) ယတနၢၢ်ဟူဘူထံလီၤသကၤနီတဘျီဘၣ်

၇. မၤပူၤဖျဲးပုၤအဂၤအခီပညီဒ်လဲၣ်?

- က) ဟးဆဲးပုၤအဂၤဒ်သီးအသုတဘၣ်ဒိအကစၢ်တဂ့ၤအဂီၢ်
- ခ) မ့ၢ်တၢ်မၤစၢၤပုၤဂၤတဂၤဒ်သီးအသုတသံမ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတဂ့ၤအဂီၢ်
- ဂ) ယတသ့ၣ်ညါလံာ်မဲာ်ဖျါၣ်တဖျါၣ်အံၤအခီပညီဘၣ်
- ဃ) တၢၤကွံာ်တကွံာ်သ့ၣ်အဘျီလၢကျဲခိၣ်

၈. တၢ်ဂဲၤပူၤအခီပညီမ့ၢ်ဒ်လဲၣ်?

- က) မ့ၢ်တၢ်တခါလၢပအီတၢ်လၢအပူၤသ့ဖဲပဟးထီၣ်လၢဟံၣ်ချၢ
အဆၢကတီၢ်
- ခ) တၢ်ဃဲၤပူၤမ့တမ့ၢ်တၢ်ဂဲၤဒိပူၤဃုာ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ပိၣ်သးဝးဒီးတၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢ
အသဟီၣ်ဆူၣ်တဖၣ်
- ဂ) စဲးလၢဘၣ်တၢ်သ့အီၤလၢကမၤဖျိးကွံာ်တၢ်ဃုာ်လၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိအလီၤ
- ဃ) တၢ်ကံးညၢာ်လၢဘၣ်တၢ်ဟံးလီၤအီၤလၢကိၤလၢအူးအပျီၢ်လီၤလၢ
ကစိာ်တီတၢ်အဂီၢ်

၉. စဲးထူးတၢ်(မ့)စဲးသဝံးတၢ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

- က) ယတနၢၢ်ဟူဘူတၢ်ဒ်အံၤနီတဘျီဘၣ်
- ခ) တၢ်ကွဲးအကျိၤအကျဲလီၢ်လံၤလၢကလံၤစိးအၤဖြဲကၤ
- ဂ) တၢ်ဖိတၢ်လံၤအပိးအလီတခါလၢအကဆူးသဝံးကလံၤမ့တမ့ၢ်ထံ
- ဃ) မ့ၢ်ဆုကၤဒိသဒၤလၢအဘၣ်တၢ်သ့အီၤဖဲတၢ်စူၤအခါ

ဖး-မ့တမ့ၢ်ကန့ၢ်လံာ်ကျိၤ.

တၢ်မၤပူၤဖျဲးတံၤသကိးတကၤ

မ့ၢ်တၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးဒိၣ်မးဖဲခံတီၤကွဲၤဖိတကၤလီၤတံၤလၢထံကျိၤအခါန့ၢ်လီၤ. လၢတၢ်ဘူၣ်
ဂ့ၤတီၢ်ဘၣ်အပူၤ, ပုၤလွံၢ်တီၤကွဲၤဖိခံၤ, ဘံးထၢၣ်(Victor) ဒီး ဖြဲၣ်ဒြဲး (Fredrik),
ဘၣ်သဂၢၢ်ဒီးတၢ်မၤအသးအံၤန့ၢ်လီၤ.

“ပိာ်ခွါဖိအံၤပျံၤတၢ်ဒီးကနိးကစုာ်ဒီးတဲဘၣ်ယၤလၢအဝဲဒၣ်ဆိကမိာ်လၢအလီၤအုးထံလံန့ၢ်
လီၤ. အဝဲဆၢထၢၣ်ဝဲတန့ၢ်ဘၣ်မ့ၢ်လၢတၢ်ဘျးဒီးထံယိာ်ဝဲဒိၣ်မးအယိ,” အမိၢ်လၢအမံၤမ့ၢ်ဝဲ
အိ(နံ)ဟံ(လံဒ်)(Annhild) တကၤတဲဖျါထီၣ်ဝဲဆူလီၢ်ကဝီၤလံာ်တၢ်ကစီၣ်အအိၣ်လၢတၢ်
ကဲထီၣ်အသးဖဲ Riddersand အကွဲၤကပၤဝဲၤအလီၢ်ခံန့ၢ်လီၤ.

ထံကမ္ပၤလၢဖိခွါဖိတကၤအံၤလီၤတံၤဝဲန့ၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်ဖဲကွဲၤအလီၢ်ကဝီၤပူၤ, လၢတၢ်ဃၢၤထံး
န့ၢ်လီၤ. ထံကမ္ပၤလီၤသကၤဒီးဘျးဒိၣ်မးလၢပိာ်ခွါဖိတကၤအံၤလီၤတံၤဝဲန့ၢ်, တမ့ၢ်တၢ်ညီ
လၢအကဟဲက့ၤထီၣ်ဝဲဘၣ်. “အဝဲဘၣ်ကိးပသူထီၣ်ဝဲဒ်သိးကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤအဂီၢ်ဒီး
န့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်မၤစၢၤခိဖျိလၢပုၤလွံၢ်တီၤကွဲၤဖိခံၤအအိၣ်,” န့ၢ်မ့ၢ်ပိာ်ခွါဖိအမိၢ်တဲဝဲန့ၢ်လီၤ.
မိၢ်တကၤအံၤတအဲၣ်ဒီးဆိကမိာ်ထီၣ်တၢ်မၤအသးလီၤပျံၤလီၤဖုးအံၤန့ၢ်လၢဘၣ်.

ပုၤလွံၢ်တီၤကွဲၤဖိခံၤ, ဘံးထၢၣ်(Victor) ဒီး ဖြဲၣ်ဒြဲး (Fredrik), ဟဲဃီၤဝဲဒ်သိးကမၤစၢၤပိာ်
ခွါဖိအံၤန့ၢ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တမၤယံာ်မၤနီၢ်အသးဖဲလၢအန့ၢ်ဟူတၢ်ကိးပသူထီၣ်အဆၢကတီၢ်
န့ၢ်ဘၣ်. “ယတထံၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဃးတၢ်မၤအသးအံၤဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ယန့ၢ်ဟူတၢ်
သီၣ်အံၤန့ၢ်လီၤ. ပိာ်ခွါလၢအလီၤတံၤထံကျိၤတကၤအံၤသ့ၣ်ပျံၤသးဖုးတၢ်ဒိၣ်မးဒီးလၢကဟဲ
က့ၤထီၣ်လၢကၢၢ်ခိၣ်လၢအကစၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၢ်တၢ်မုၢ်လၢတအိၣ်ဘၣ်,” န့ၢ် ဖြဲၣ်ဒြဲး (Fredrik)
စံးဝဲန့ၢ်လီၤ.

တံၤသကိးအဂၤတကၤတဲဖျါဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်ထုးထီၣ်ပိာ်ခွါဖိအံၤဒ်အံၤ: “ပလဲၤဃီၤကယီၤကယီၤ
လၢတၢ်ဃၢၤထံးဒီးထံၣ်ထံကပျၢၤတခါအိၣ်ဖဲန့ၢ်ဒီးဖဲန့ၢ်ယထံၣ်နီၣ်က့တဘီဒီးပယုာ်ဃီၤအီၤ
ဆူပိာ်ခွါဖိအံၤအအိၣ်, ဒီးပတွံၢ်ထီၣ်က့ၤအီၤန့ၢ်လီၤ.” ဝဲၤအလီၢ်ခံပိာ်ခွါဖိလၢအမၤပူၤဖျဲးတၢ်
ခံၤအံၤ, ပိာ်ထီၣ်ဝဲပိာ်ခွါဖိလၢအသ့ၣ်ပျံၤသးဖုးတၢ်ဒီးခုၣ်သံကဘးသံတကၤအံၤအခံဆူကွဲၤဒီး
ကတံာ်ကတီၤက့ၤအီၤန့ၢ်လီၤ. ကွဲၤအပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်သုးကျဲၤရဲၣ်ကျဲၤတၢ်လၢအဆိအချ
ဖဲလၢတၢ်မၤအသးဝဲၤအလီၢ်ခံဒီးတဘျီဃီဆူးသဝဲထီၣ်ကွံာ်ထံလၢအအိၣ်လၢထံတမၢၢ်အပူၤ
ခဲလၢာ်န့ၢ်လီၤ.

စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အံၤတက့ၢ်.

- ၁. တၢ်ဃဲၤပူၤအံၤဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မနုၤလဲၣ်?
  - က) ပိၣ်ခွါဖိသၢၤကၤဟးလိာ်ကွဲ
  - ခ) မ့ၢ်ထွံၣ်တဒုဟဲလၢသိၣ်လ့ၣ်ကျဲခိၣ်
  - ဂ) မ့ၢ်ပိၣ်ခွါဖိတဂၤလၢအဘၣ်တၢ်မပူၤဖျဲးအိၤလၢပိၣ်ခွါနီၢ်ဒိၣ်ခံၤ

- ၂. တၢ်မၤအသးဒီးခံတီၤကွဲဖိတဂၤန့ၣ်ဒ်လဲၣ်?
  - က) အဝဲန့ၢ်ဘၣ်ဝဲလံာ်တဘျီဒိၣ်ဖးအသိးခီဖျိအတၢ်မၤဂ့ၤအပိ
  - ခ) အဝဲလီၤတံာ်လၢထံတမၢ်အပူၤလၢအဘၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၢ်အိၤကီ
  - ဂ) အဝဲက့ၤဆူဟံၣ်မ့ၢ်လၢအဝဲဆိးက့ၤအပိ

- ၃. တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢထံၣ်လီၤသကၤမ့ၢ်မနုၤလဲၣ်?
  - က) မ့ၢ်တၢ်လၢအဘျဲ
  - ခ) မ့ၢ်တၢ်လၢအတဝံၣ်တဆၢဘၣ်
  - ဂ) မ့ၢ်တၢ်လၢအုၣ်သံဒီးဘျီဘျီ

- ၄. ပုၤလွံၢ်တီၤကွဲဖိသ့ၣ်တဖၣ်မၤတၢ်မနုၤလဲၣ်?
  - က) အဝဲသ့ၣ်လဲၤကဟံၣ်ဝဲဒီးဝံၢ်ဝံၢ်စုဆူအအိၣ်
  - ခ) အဝဲသ့ၣ်န့ၢ်ဟူဝဲအဝဲပိၣ်ခွါကိးပသူဒီးလဲၤထူးထီၣ်အိၤလီၤ
  - ဂ) အဝဲသ့ၣ်လဲၤဃုာ်ဆူကွဲဒီးဒုးသ့ၣ်ညါသရၣ်

- ၅. နီၣ်က့ၤတဘီန့ၣ်ဘၣ်တၢ်သူအိၤဒ်လဲၣ်?
  - က) လၢကမၤသံဂုၢ်အဂီၢ်
  - ခ) လၢကဒိကျိၣ်အဂီၢ်
  - ဂ) လၢကဟ့ၣ်ဃီၤပိၣ်ခွါဖိသးစၢ်တဂၤန့ၣ်လၢကဖိၣ်ဃာ်ဝဲအဂီၢ်

- ၆. ကွဲ(ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢကွဲ) မၤတၢ်မနုၤလဲၣ်?
  - က) အဝဲသ့ၣ်ဆဲးလီၤတဲစိ(phone) ဆူပၤကီၢ်(ပလုး)အအိၣ်
  - ခ) အဝဲသ့ၣ်ဆဲးဃီၤလီၤတဲစိဆူပိၣ်ခွါဖိအဖုအအိၣ်
  - ဂ) အဝဲသ့ၣ်ဟံးန့ၢ်ပိၣ်ခွါဖိအစုဝံၤဒီးဆူးသဝံးထီၣ်က့ၤထံ

၇. မှတမ့ၢ်လၢလွံၢ်တီၤကွီဖိခံၣ်မၤကရီၤဘၣ်န့ၣ်တၢ်ကမၤအသးဒီးခံတီၤကွီဖိတဂၤန့ၣ်ဒ်လဲၣ်?

- က) အဝဲကအိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်လၢအထီလၢအကစၢ်ဒၣ်ဝဲအဂီၢ်
- ခ) အဝဲကလီၤအုးဝဲသ့
- ဂ) အဝဲကအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဆၢကတီၢ်အါထီၣ်တကတီၢ်လၢအဂီၢ်

၈. တၢ်မၤအသးလၢ Riddersand ကွီအံၤဖဲလဲၣ်?

- က) လၢကွီကရၢၢ်အခၢၣ်သး
- ခ) လၢကွီကရၢၢ်အကပၤ(မ့)အဃၢၤထံး
- ဂ) ဖဲကွီအကျဲခိၣ်ထိးအကပၤ

၉. မတဂၤဒီးဘၣ်တၢ်သံကွၢ်အီၤလၢလီၢ်ကဝီၤလံာ်တၢ်ကစီၣ်လဲၣ်?

- က) အီၤ(နီ)ဟံ(လ်ဒ်)(Annhild), ဘံထၢၣ်(Victor) ဒီး ဖြဲဒြဲး(Fredrik)
- ခ) ကွီခိၣ်
- ဂ) ပုၤခံတီၤကွီဖိဒီးအမိ

၁၀. ဘၣ်မနုၤအဃိလၢခံတီၤကွီဖိတဂၤအံၤအမိတအဲၣ်ဒီးဆိကမိၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်မၤအသးအံၤလၢဘၣ်လဲၣ်?

- က) မ့ၢ်လၢတၢ်အအၢကတၢ်တနီၤလၢမိၢ်ပၢ်ဆိကမိၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကမၤအသးဒီးဖိ
- ခ) မ့ၢ်လၢအဝဲတဆိကမိၣ်လၢအကဆိကမိၣ်ထီၣ်အဖိခွါဖဲအဖိခွါအိၣ်လၢကွီအဆၢကတီၢ်
- ဂ) မ့ၢ်လၢအဝဲအတၢ်မၤအိၣ်ဒီးမးလၢအဘၣ်ဖိအိၣ်တ့ၤအိၣ်ဟါတၢ်အိၣ်လၢဟံၣ်အဃိ

လံာ်တၢ်မၤလိအတၢ်သံကွၢ်လၢတၢ်ခါထီၣ်ခိၣ်ဆူညါအဂီၢ်.

၁. နီၣ်က့ၢ်သ့ၣ်န့ၣ်ဟဲခိၣ်ဖျါလၢသ့ၣ်အအိၣ်လီၤ. သ့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိတကလုာ်လီၤ.

က) တဲတၢ်အမံၤအသ့ၣ်တခါလၢသ့ၣ်ထူၣ်အလိၤတနီၤ

ခ) သ့ၣ်ထူၣ်အက့ၢ်အဂီၢ်တခါစ့ၣ်စ့ၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်ကဲဘျးမနုၤလဲၣ်?

ဂ) သ့ၣ်ထူၣ်အဂီၢ်န့ၣ်အတၢ်မၤမ့ၢ်မနုၤလဲၣ်?

---

၂. ထံၣ်လီၤသကၤန့ၣ်ဟဲဝဲဒၣ်လၢထံၣ်လီၤသကၤလီၤ. ထံၣ်အဝဲန့ၣ်ကိၤဒီးမးလီၤ.

က) ထံၣ်အဝဲန့ၣ်အိၣ်ဒီးအက့ၢ်အဂီၢ်အဂၤတခါမ့ၢ်မနုၤလဲၣ်?

ခ) ဖဲတၢ်ကိၢ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်တၢ်မၤအသးဒီးထံၣ်လီၤသကၤဒ်လဲၣ်?

ဂ) ယၤထီၣ်တၢ်လီၢ်အမံၤတခါလၢတၢ်ဒုးကဲထီၣ်ဝဲလၢၢ်,လၢအကဲတၢ်အထံၣ်ဒီးကိၢ်ဝဲ.

---

၃. တၢ်ကဲထီၣ်အသးတခါန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တဲလၢအလီၤသ့ၣ်ပိၢ်သးဝးတခါလၢအညီန့ၣ်ဘၣ်တၢ်
ဂဲၤဒိက့ၢ်အီၤလီၤ.

က) တၢ်ဂဲၤဒိတခါန့ၣ်အပနီၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

ခ) ယၤထီၣ်တၢ်ကွဲးအဂၤကလုာ်အမံၤလၢအတမ့ၢ်တၢ်ဂဲၤဒိဘၣ်.

ဂ) တၢ်ကွဲးတီၣ်ဖျါလၢလံာ်တၢ်ကစီၣ်အပူၤန့ၣ်နကိးဒ်လဲၣ်?

---

၄. လီၤအုးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သံလၢထံကျါမ့တမ့ၢ်လၢတၢ်ထံအဂၤတခါခါအကျါခီဖျါလၢကလံၤတအိၣ်အယိ.

က) တၢ်မၤအသးဒီးနီၢ်ခိမိၢ်ပုၤဒ်လဲၣ်ဖဲပုၤကညီတဂၤကသါတန့ၢ်လၢအဆၢကတီၢ်?

ခ) ဖဲပုၤကညီတဂၤကသါအဆၢကတီၢ်န့ၣ်ကလံၤလဲၤတရံးအသးလၢအနီၢ်ခိပူၤဒ်လဲၣ်?

ဂ) တဲဖျါထီၣ်တၢ်အမံၤတခါခါလၢပနီၢ်ခိအပူၤလၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်သါထီၣ်သါလီၤ.

---

၅. တၢ်ပျံၤနါစီၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဖဲပုၤကညီမ့တမ့ၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအိၣ်ပုၤဒီးတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးသတူၢ်ကလံာ်န့ၣ်လီၤ .

က) လၢတၢ်ဂ့ၢ်မနုၤအယိလဲၣ်?

ခ) တၢ်မနုၤကပိၢ်ထွဲထီၣ်အခံလဲၣ်?

ဂ) လီၤဝၢ်ဒံးဒီးလီၤသီၣ်န့ၣ်မၤပျံၤဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလီၤ. ယၤထီၣ်တၢ်အိၣ်သးတနီၤနီၤလၢအဒုး ပျံၤနီၤစီၤတၢ်ဖဲပုၤသးစၢ်အါဂၤဟံၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်အသးအကတီၢ်, အဒိလၢဒံးစကိၣ်(တၢ်ဂဲၤမုၢ်ဂဲၤပျီၣ်)အလီၢ်.

ဃ) နဆိမိၣ်လၢပုၤဒိၣ်စီၣ်ကမီၤသ့ၣ်တဖၣ်ကဒိသဒၢတၢ်ပျံၤနီၤစီၤတၢ်သ့ဒ်လဲၣ်? အဒိလၢ တၢ်ဂဲၤမုၢ်ဂဲၤပျီၣ်အလီၢ်ဖဲလၢသးစၢ်တဖၣ်အိၣ်ဖျိၣ်တပူၤဃီ.

Fasit karen

Orddiktat

နီတု(မှ)နီဒ (nese)	ဟံဉ် (hus)
နီတယ (flagg)	လံာ်အါဘုဉ် (bøker)
ထီဉ် (fugl)	စုအါဒီ (hender)
ပိတမိ: (blomst)	ခံဆုဉ်နီတဖဉ် (stoler)
ဝဲတြီဖိ (vindu)	ထးရံးတဖဉ် (sakser)
ဃီသွါ (trapp eller stige)	ကဆီအါဒု (elefanter)

Fasit Ordkjeder

• ခိဉ် /ကလံဒါ/ကဘီယုဉ်	hode radio fly
• ထွံဉ်/မှဉ်အုဒါ/ချ	hund lampe rask
• စာ်ဘိ/ပသံး /တဂ်အိဉ်	blyant ring mat
1. ဟံဉ်/ဟာဖါ/ ခုယုဉ်	hus mage løve
2. တဂ်အိ/ကျဲ/ကလံဒါ	drikke vei vind
3. တဂ်သးဝံဉ်/မူခိဉ်/ဖုံ	sang himmel lett
4. ဃီသွါ/အဖိခိဉ်/မုဉ်နီ	trapp over natt
5. မဲာ်ချ/ကျိ/တလု	øye skole bjørn
6. ခိဉ်/သုဉ်/ထီ	fot trær lang
7. လီဆုဉ်နီ/စုဒုဉ်တီ/တီ	stol arm bru (bro)
8. ကရါ/တဂ်ဝံဉ် /မှဉ်အု	gjerde banan flamme (ild)
9. ထီဉ်/ဆုဉ်/လီဒီ	fugl stjerne fat
10. ဆုဖျိဉ်လါ/မုဉ်နီ/စးခိ	genser dag papir
11. ခိဉ်ဖံး / မိ/ /စဝံးသဉ်	sko mor drue
12. လုဉ်ပဉ်/ကဆီ/တဂ်ဂီ	hjul elefant bilde
13. လံာ်/နီ/တလါစိဉ်စု	bok øre koffert
14. ချ/ တကီလံဉ်သဉ်/ထွံဉ်	rask tomat hund
15. သုဉ်ဂံ/လါအဖွဲး / တဂ်စု	rot flink regn
16. စဲး(ကဟဉ်)/သဉ်မံညီ/စုလီဖုံဉ်	maskin katt mynt
17. ဖုဉ်/ပဂ်/နီဉ်	kort far gress
18. ယုဉ်/ဂုဉ်/ဖိဉ်နီတဂ်	mus flott fanger
19. မိဉ်ခွါ/ထံ/သီလုဉ်(ဘါးစံ)	mann vann buss
20. မျါ/ လုဉ်ယီ/လါအဃါ	tunge sykkel tung
21. လါ/ဝဲတြီဖိ/သး	stein vindu hjerte
22. သးခု/စာ်ဘိ/ဃဲ	glad blyant tynn
23. ချ/ စိနီခိဉ် / စီကပု	rask bord sommerfugl
24. အဖိခိဉ်/ဖိသဉ်/ဆဲးကပီ	over barn skinner

Schweigaards gate 15 B
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
www.utdanningsdirektoratet.no

NAFO
Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring